

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
AYLIK YAYIN ORGANI

İKTİSAT DERGİSİ

EYLÜL 1968

SAYI 51

CİLT : 9

250 KURUŞ

TÜRLON

Türk Nylon 6 ipliği

SİFAŞ

SENTETİK İPLİK FABRİKALARI
A. Ş.

MERKEZİ : Bursa — Sanayi Bölgesi Telefon: 33 12 — 26 44

BÜRO : Bursa — Atatürk Caddesi, Ticaret Bankası, İş Han Kat 1
Tlf: 44 89

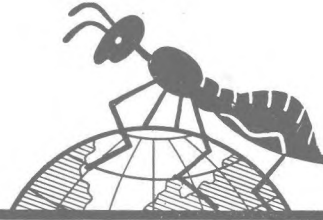
BÜRO : İstanbul — Unkapanı Atatürk Bulvarı, Manifaturacılar
Çarşısı No. 3501 — 3502 Telefon: 23 35 73 — 27 72 53

Dikkat !

Daha evvel başka yerde basılan yazılara ücret ödenmez. Yazılarda ki fikirler yazarlara aittir. Cemiyeti ve dergiyi sorumlu kılmaz gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın iade edilmez.

Reklâm Tarifesi

Ön kapak içi	500.— TL.
İç sahife	400.— TL.
Arka kapak içi	500.— TL.
Arka kapak	750.— TL.

İKTİSAT DERGİSİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR

İktisaden zayıf bir millet fakrî sefaletten kurtulmaz; **Kuvvetli** bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz; İçtimai ve Siyasî felâketlerden yakasını kurtaramaz.
K. ATATÜRK

C İ L T : IX

S A Y I : 51

E Y L Ü L 1968

Fiatı : 2.5 TL.

Yıllık: 30-6 Aylık: 15 TL.

Sahibi : Cemiyet Adına OKTAY EMED

Yazı İşleri Müdürü : NİHAT BATUR

İdare Müdürü : FARUK ÇEHRELİ

İdare Yeri : Tünel Galip Dede Cad. No. 48/1

Telefon : 44 04 36 - 49 89 03

Basıldığı yer : YENİLİK BASİMEVİ

YAZI HEYETİ :

İstanbul

Fazlı AYVERDİ

Nihat BATUR

Solmaz BURAL

Faruk ÇEHRELİ

Mecit PİRHASOĞLU

Zeki ERGİNSU

Şemsettin GÜLER

Atalay ŞAHİNOĞLU

Esin KUYULULU

Rıdvan YÜKSELEN

Ankara

İmren AYKUT

Oktay EMED

Hamdi MEHTER

Fahrettin TUNÇÖZ

Meliha TURKAN

İ Ç İ N D E K İ L E R

2. Derginin Sesi ***
3. Ekonomik Durum Cihad BİLGEHAN
5. Ayın Ekonomik Olayları Faruk ÇEHRELİ
12. Türkiye Bankalarında Personel
Politikası Doğan KAYHAN
18. Comecon Üyesi Ülkelerdeki Son
Reform Hareketleri Dr. Tunca TOSKAY
21. Deniz Ulaştırmamızın Dış
Ticaretimizdeki Rolü Dr. Mahmut UÇAR
24. Arıları söndürmek suretile yapılan Bal
sağımı daha mı iktisadidir. Nizamettin KAYRAL
27. Dr. Albert Schweitzer Süleyman ARISOY
31. İktisada Doğru Ziya GÖKALP
35. İktisadi İnkılâp için nasıl çalışmalıyız ... Ziya GÖKALP

Derginin Sesi!...

Sevgili ve değerli okuyucularımız,

İktisadî kalkınma ve sanayileşme hareketine paralel olarak kurulan, ancak bir kaç yıllık maziye sahip «Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans heyeti» bu yıl da Tarabya'da toplantı yaptı. Gayesi Türkiye'nin ekonomik problemlerini eleştirmek, gün ışığına çıkarmak, gerekli tedbir ve tavsiye örnekleri vererek umumi efkârı aydınlatmak ve hükümet edenleri uyarmak olan bu topluluk, bir hafta süren çalışmalarını bitirdi.

Fakat, görüşülen, ileri sürülen fikir ve tavsiyelerin cereyanı bütün şiddetiyle, başta parlamento olmak üzere iş piyasalarımızda ve basın ile akademik çevreler arasında tartışmalı bir şekilde devam ediyor. Yurdumuzda bir İktisat Şûrası anlamında toplanan bu kuruluşa ilk günlerden beri katılmak hususundaki müracaatlarımıza, üzülererek işaret edelim, müsbet veya menfi bir cevap dahi alamadık. Ancak, konferansı müteakip ele geçirdiğimiz raporlarına göre, camiamız içinde görüşlerimizi gerek Dergimiz, gerekse diğer yollardan açıklamaya çalıştık. Takdir edersiniz ki bu tarz çalışma, bizim için üzücü olduğu kadar verimli de olmamaktadır. Fikirlerimizi, konferans heyetini yakından izliyenlerin gazete sütunlarına aksettirebildikleri kısımlar üzerine inşa ettirecek yerde, bizzat aramızdan seçerek göndereceğimiz arkadaşlarımızın görüş ve düşünceleriyle camianın görüşü olarak duyurduğumuz zaman çok daha fazdalı ve müsbet yolda olacağız. Sayın konferans heyetinin yüksek idarecileri kadar büyük iddia sahibi olmamakla beraber, sayıları bugün 4500 varan ve her geçen gün biraz daha kabaran bir İktisat Ordusu kalkınmanın zafere ulaşması için birer nefer gibi çalışmaktadır.

İçinde bulunduğumuz ortamda işçilerin bile çalıştıkları teşekküllerin sevk ve idaresine katılmaları müsbet karşılarken, Türkiye'nin tek İktisatçı yetiştiren Fakültesinin mezunlarını bir araya getiren cemiyet bu güzel kuruluşa davet edilmeyişinin nedenini ayıyamamaktadır. Orada ele alınacak konular ilgililerce karara bağlansa bile tatbikatçıların bizler olacağımızı aslâ unutmuyalım!.....

Zira, Büyük Ata'nın ifade ettikleri gibi: «Tatbik eden, icra eden karar verenden daima daha kuvvetlidir.»

Sevgi ve Saygılarımızla,
İKTİSAT DERGİSİ

Ekonomik Durum

Maliye Bakanımız Cihad Bilgehan'ın İktisadi ve Mali Politikamız hakkındaki görüşleri

«Maliye Bakanının arkadaşımız Oktay Emed vasıtasıyla dergimize Özel olarak gönderdiği demektir.»

Sizlere, kısaca takib ettiğimiz malî ve iktisadî politika ve malî durumumuz hakkında bilgi vermek isterim.

Bildiğiniz gibi, kalkınma politikamızın iki temel unsuru, karma ekonomi ve demokratik nizamdır. Türkiye iktisadî kalkınmasını, bu iki ana prensip içinde gerçekleştirecektir. Türkiye'nin içinde bulunduğu iktisadî şartlar ve sosyal bünyesi, ekonomik kalkınma için karma ekonomi düzenini seçmeyi zaruri kılmaktadır.

Ancak, karma ekonomi nizamından anladığımız mana, iktisadî faaliyetlerin en önemli kısmının özel teşebbüs yoluyla yürütüleceğidir.

Bu anlayışa uygun olarak, devlet, ancak özel teşebbüs gücünün yeterli olmadığı alanlarda faaliyet gösterecektir. Ayrıca devlet, iktisadî faaliyette bulunduğu sahaları da (Bakır ve Aliminyum komplekslerinde) olduğu gibi, özel teşebbüsü çerçevesinde toplamak suretiyle, onlara hizmet edici ve yardımcı olacaktır. Kıscası, iktisadî faaliyetlerde hâkimiyet ve öncelik daima özel teşebbüse aittir.

Takib ettiğimiz vergi politikası da iktisadî kalkınma politikamızın ana prensipleri ile tamamen ahenklidir.

Demokratik nizam içinde, plânlı kalkınma yolunu seçen Türkiye, «zorla alma» ve «zorla çalıştırma» gibi antidemokratik finansman yollarını reddetmektedir. Sosyalist kalkınma tercihlerinin başlıca manivelâlarını teşkil eden bu iki usule, iktidarımız sırasında baş vurulmayacaktır. Takib etmediğimiz ve etmeyeceğimiz bir diğer yol da açık finansman metodudur. İstikrar içinde gerçekleştireceğimiz kalkınmada, gerçek ve demokratik finansman yolu olan vergilemeyi tercih ediyoruz.

Bu anlayış çerçevesi içinde tesbit ettiğimiz vergi politikasının en önemli hususiyeti, özel tasarrufun yatırıma gidecek kısımlarının vergilendirilmemesidir. Vergi kanunlarımızda yer alan yatırım indirimi ve hızlandırılmış amortisman gibi çeşitli teşvik tedbirleri bu hedefi gerçekleştiren yollardır.

Ayrıca, dağıtılmayıp kurum bünyesinde kalan kazançların vergi dışı bırakılması şeklinde ifade edeceğimiz bir diğer teknik de uzun ömürlü ve büyük sermayeli özel teşebbüs müesseseleri yaratılması imkânını sağlamaktadır. Aynı anla-

yış çerçevesi içinde benimsediğimiz bir diğer prensip de, yeni vergi kanunları getirmek yerine mevcut vergi kanunlarını daha âdil ve daha müessir bir şekilde tatbik etmektir. Vergi mevzuatının kötü tatbik edilmesi bazı mükellefleri diğerlerinden daha avantajlı kılmakta «ve bu da serbest rekabet nizamını zedelemektedir. Serbest piyasa ve serbest rekabet nizamının iyi işleyebilmesi geniş ölçüde, vergi kanunlarının âdil ve müessir bir şekilde tatbikine bağlıdır.

Vergi kanunlarının âdil ve tesirli şekilde tatbiki ise, ancak kuvvetli ve bilgili bir vergi idaresi ile mümkündür. Vergi idaremizi bu seviyeye getirebilmek için gerekli tedbirleri almış ve Gelirler İdaresi Kuruluş Kanunu tasarısını parlâmentoya sunmuş bulunmaktayız. Mevcut vergi idaresi personeli ile yeni teşkilâtta çalışacak personelin eğitimi ve böylece vergi idaresi ile mükellefler arasındaki münasebetlerin daha müsbet bir ortamda cereyanını temin için, ayrıca çeşitli seviyelerde mesleki eğitim seminerleri yapmaktayız.

Bunun dışında, şikâyetlere konu teşkil eden malî kaza müessesesi de yeni baştan ele alınmış olup, geniş ve köklü değişiklikleri ihtiva eden Vergi mahkemeleri kanun tasarısı hazırlanmaktadır.

Yerli ve yabancı sermaye münasebetlerine de bu vesile ile kısaca temas etmek isterim.

Yerli sermayeyi yabancı sermaye karşısında daha avantajlı duruma geçirebilmek için, yabancı memleketlerle vergi anlaşmaları yapmaktayız. Türkiye maliye tarihinde ilk defa yapılan bu tip anlaşmalarla, yabancı sermayenin Türkiye'de yapacağı yatırımlar dolayısıyla, kendi ülkesinde temin edeceği menfaatler kon-

trol altına alınmakta ve bu suretle yerli sermayenin yabancı sermaye rekabeti karşısında ezilmesi önlenmektedir.

Ana çizgilerini kısaca izah ettiğimiz temel iktisadî ve malî politikamızın tatbikatının sonuçlarının müsbet olduğunu rakamlar ve istatistikler göstermektedir. 1966 ve 1967 yıllarında gayri safi millî hasıla plânda tesbit edilen hızı aşarak ortalama % 8,2 seviyesine ulaşmıştır. Bütçe ile öngörülen 500 milyonluk iç borç gelir sayılmak suretiyle, 1967 yılı bütçesi, uzun yıllardan sonra ilk defa olarak 200 milyon civarında bir fazlalıkla kapanmıştır.

Bunlardan daha önemli bir hususda, bütün bu müsbet gelişmelerin, fiyat istikrarı içinde gerçekleşmiş olmasıdır. Bu husus Türk Ekonomisi için güven verici ve önemli bir unsurdur.

1968 yılı ile ilgili rakamlar, gayri safi millî hasıla tahminleri, tasarruf yatırım dengesi; devlet gelir ve harcamalarındaki gelişmeler ve fiyatlar genel seviyesi, ana çizgilerini yukarıda kısaca anlattığım iktisadi ve malî politikamızın müsbet sonuçlarının devam ettiğini ve edeceğini göstermektedir.

Şüphesizki, iktisadî ve malî politikanın tesbiti keyfiyeti tek başına hiç bir şey ifade edemez. İktisadî ve malî politikamız ancak, özel teşebbüsün yaratıcı ve itici gücü ve müsbet katkısı ile hayatîyet ve başarı kazanabilecektir. Bu bakımdan, rakamların ve istatistiklerin gösterdiği iktisadi ve malî alandaki müsbet gelişmelerdeki büyük pay Türk özel teşebbüsüne aittir.

Özel teşebbüsün memleket ekonomisine olan müsbet katkılarının gelecek yıllarda da devam etmesini dileyerek sizlerle teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Ayın Ekonomik Olayları

Faruk ÇEHRELİ

TÜRKİYE — AET KARMA PARLEMAN- TO KOMİSYONU 4. DÖNEM TOPLANTI- SINDA ALINAN ÖNEMLİ KARARLAR.

Ortak Pazarın Türkiye için taşıdığı büyük önem karşısında iktisadî çevrelerin bu konu üzerinde titizlikle durduklarını memnuniyetle görüyoruz. Ortak Pazar aynı zamanda memleketimiz için dünyaya açılan bir pencere niteliğini de taşımaktadır. Ortak Pazar şartalarına uyabilecek ihracatımızın kuvvetli bir ihtimalle dünya fiyatları ile rekâbet etme gücüne sahip olabileceği düşünülebilir. Ortak Pazar aynı zamanda ihracat mallarımızın bazıları için marketing mevzuunda büyük bir merhalenin aşılması niteliğini taşıdığı gibi işletmelerimizin cesameti üzerinde büyüme bakımından olumlu tesirleride olacaktır. Büyük istihsalin gerektirdiği müstehlik kitlesi Ortak Pazar içinde gerek kantinde gerekse kalite bakımından arzulanan seviyededir.

Fakat üzüntü ile karşılamak gerekir ki ne birinci beş yıllık plânda nede ikinci

ci beş yıllık plânda ortak pazar icablarına uymak için gerekli plânlı bir çalışma ele alınmış değildir. Henüz gerek ithalatımızda gerekse ihracatımızda Ortak Pazar icablarının gerektirdiği bir gelişme de yoktur. Bu güne kadar yapılanları «bazı ihracat mallarımız için içinde bulunan devre zarfında ihracat imkânlarını artırma» cabası olarak özetleyebiliriz buna rağmen ihracat imkânlarımızın aksine azaldığını görmekteyiz.

Tütün incir ve üzüm gibi belli başlı ihracat mallarımızda ihracat miktarı içindeki payının Ortak Pazar için azalmış olduğunu görüyoruz. Tütün için % 17 den % 12 ye; üzümde % 42 den % 41 e; kuru incirde % 60 dan 57 ye düşmüş bulunmaktadır. Ortak Pazarın Türkiye ihracatı içindeki payının 1966 da % 34,9 dan 1967 de % 33,8 e düşmesine mukabil ithalatı içindeki payı ise % 32,6 dan % 34,7 ye yükselmiştir.

AET - Türkiye işbirliğinin esas problemi olan Türkiye'nin gelişme cabalarına

müzahir olma her iki taraf için müsavi şartlar içinde çalışma zemini hazırlanincaya kadar her iki taraf için geçiş döneminin icab ettirdiği karşılıklı ve dengeli sorumluluklar içinde imkân düşünme probleminin sözde kaldığını görmekteyiz.

Karma parlemonti komisyonu çalışmaları neticesinde Avrupa Parlemontosu, TBMM ile Ortaklık konseyi Türk Hükümeti ve Avrupa Toplulukları Konsey ve Komisyonuna ulaştırmak üzere iki tavsiye kararı almıştır. İlginç bulduğumuz ve Türkiye'nin Ortaklığa geçişi ile alâkalı ikinci kararı aynen koyuyoruz.

«Karma Parlamento Komisyonu,

— Türk Hükümeti ile Topluluklar Konseyi ve Komisyonunun temsilcilerinin beyanlarından bilgi edinerek;

— Ortaklığın Geçiş Dönemine Ankara Anlaşmasının 3. cü maddesinin 2.ci fıkrasında öngörülen sürenin sonunda intikâl etmenin taşıdığı ekonomik ve politik önemi bir kere daha belirterek;

1. Hazırlık çalışmalarının bitiminde, Ortaklık Konseyinin, 1 Aralık 1968 tarihinden itibaren, Ankara Anlaşmasına ekli Geçici Protokolün 1. ci maddesinde sözü geçen usulleri uygulama alanına koyabileceği kanaatini ifade eder;

2. Ortaklık Konseyine, Türkiye'nin AET ile ortaklığı çerçevesinde kalkınması amacını gözönünde tutan, ekonomik ve sosyal alanlardaki özel ihtiyaçlarına cevap veren ve gerçekleri dikkate alan bir katma protokol modeli hazırlamasını tavsiye eder;

3. Ayrıca, Ortaklık Konseyine, Topluluk üyelerinin ekonomileri ile anı bir karşılaşma neticesinde Türk ekonomisinin genel gelişmesine intibak ettirilmesine itina olunmasını tavsiye eder.

4. Ortaklığın Geçiş Döneminin esas

hedefi olan gümrük birliğinin tamamen gerçekleşmesini engellemek kaydıyla, Türk ekonomisinin hassas olan bazı sektör veya maddeleri için uygun tedbirlerin öngörülebileceği kanaatini açıklar.

5. Türkiye ile Topluluk arasında, Ortaklık Konseyi çerçevesinde, gittikçe daha faal hale gelen bir işbirliğinin ekonomik politikaların yaklaştırılmalarını kolaylaştıracağı kanaatini belirtir ve bu amaçla :

a) Topluluğun orta vadeli ekonomik politikası ile Türkiye'nin ekonomik kalkınma plânları arasında âhenk teminini hedef tutan bir inceleme yapılmasını,

b) Türkiye'de ekonomik kalkınma bölgeleri ve sanayi gelişme merkezleri kurulmasının gerektirdiği incelemelere Topluluğun katılmasını tavsiye eder;

6. İzmir'de 13 Eylül 1967'de kabul ettiği tavsiye kararı ile Topluluklar Konseyinin 30 Temmuz 1968'de aldığı kararı hatırlatarak, Topluluklar üyesi memleketlerin Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınma gayretlerine olan malî iştiraklerinde devamlılığı sağlamak maksadıyla mevcut malî protokolün sona ermesini takiben, yeni bir malî protokol uygulamasının derhal başlaması lüzumunu ısrarla belirtir.

7. Türk işgücünün Topluluk memleketlerine yönelmesi konusunda bundan önceki toplantılarda kabul etmiş olduğu tavsiye kararlarını yeniler ve Ortaklık Konseyi ile Topluluklar Konsey ve Komisyonunu, Türk işgücünün Türkiye'nin ve Topluluğun âhenkli ekonomik gelişmeleri çerçevesinde rasyonel bir şekilde kullanılması şartlarının tsbiti için incelemelerde bulunmaya davet eder.»

I — DEVALÜASYON KONUSUNDA GÖRÜŞLER

Eylül ayını karakterize eden iktisadî

olay devalüasyon konusunun iktisatçılar tarafından ele alınarak tartışma konusu yapıldığıdır. Bu arada resmî çevrelerin konuyu dikkatle takip ettiğini gerek maliye Bakanın gerekse Ticaret bakanının konu hakkında demecte bulunduklarını görmekteyiz.

Aşağıdaki yazımızda Maliye Bakanı Cihat Bilgehanın, «Sosyal Etüdler Konferans Heyetinde konu hakkında yapılan konuşmalar karşılık olarak verdiği cevabı; Dış Ticaret Seminerinde son toplantısında Profosor Oktay Yenal Prof. Aydın Yalçın Bülent Yazıcı Prof. Besin Üstünel Kemal Kurdaş Vehbi Koç ve Şinasi Erta'nın konu hakkındaki konuşmalarını veriyoruz.

Maliye Bakanı Bilgehan Devalüasyon konusunda Anadolu Ajans muhabirine aşağıdaki demeci vermiştir:

«Son günlerde, ekonomik ve sosyal etüdler konferans heyeti tarafından İstanbul'da düzenlenen, dış ticaret ve ekonomik kalkınma seminerinde bazı konuşmacılar tarafından Türk parasının devalüe edilmesinin gerektiği görüş ve iddiaları ileri sürülmüştür.

Bu görüş ve iddiaların, hükümetin kısa bir zaman içerisinde Türk parasının değerini düşürme yoluna gideceği hususunda, ithalatçı ve ihracatçılarımıza telkine kadar genişlediği müşahade edilmiştir.

Şu husus kesin olarak belirtmek isterim ki, Türk parasının değerini gayet yakından takip etmekteyiz ve kanaatimizca memleketimizin, bugün içinde bulunduğu istikrarlı gelişme ortamında Türk Parasının devalüe edilmesini gerektiren sebep ve şartlar, hiçbir şekilde mevcut değildir.»

Dış Ticaret Seminerinde Devalüasyon Münakaşası :

«Dış Ticaret ve Ekonomik Gelişme»

seminerinin son toplantısında Prof. Oktay Yenal, «Türkiye Dış Ticaretinin rasyonelasyonu» konulu tebliğini sunmuştur. Prof. Yenal, dış ticaret politikamızın rasyonelleşmesinde hedefin, miktar yasak ve kısıtlamalarından arınmış gerçekçi bir kambiyo kuru politikası olması gerektiğini belirttikten sonra şunları söylemiştir :

«Memleketimizde fiyatlar devamlı olarak artarken paramızın resmî kurunu sabit tutma çabaları yıllar boyunca ekonomimize çok pahalıya mal olmuştur. Bu tür bir tutum dış ticaretimizi bir çıkmaza sürüklemektedir. Daha fazla vakit kaybetmeden paramızın değerinin gerçek kuruna ayarlanması, yani devalüasyon yapılması ve ithalattaki yasak ve tahditlerin asgarî seviyeye indirilmesi şarttır. Aksi takdirde bu günkü sistem sadece kaynaklarımızın iktisadî olmayan bir şekilde kullanılmasına ve istenmeyen yönlerde gelir aktarmalarına sebep olmayacak, aynı zamanda dış açık dar boğazını da çok daha ciddi bir problem olarak önümüze çıkaracaktır.

Kontroller Keşmekeşi

Bu gün memleketimizde dış ticaret kontrolleri açık kapıları kapamaya çalışan sayısız kararnameler, formaliteler ve kararlar manzumesinden ibaret addedilmektedir. Kalkınma plânımız da bazı boş cümleler ve basit projeksiyonlar dışında dış ticaret konusunda herhangi bir anlamlı düşünceden yoksundur. Özellikle ticaret ve kambiyo konularında genel bir çerçeveden yoksun, birbiri ile koordine edilmemiş kararların alındığı bir ortamda bürokratların içine düşebilecekleri hataların sınırı yoktur. Döviz tasarrufu adı altında döviz normalden daha ucuz tutma çabası ile döviz kayıplarına sebep olmakta, lüks malların tüketimini kısmak prensibi altında, lüks madde ithalatı yasaklanmak suretiyle yerli lüks üretim teş-

vik edilmekte ve yabancıların sırtından yerli sanayiın korunması mazereti altında külfet, gerçekte başka yerli üretim alanları üzerine ve özellikle ziraat ve ihracata yüklenmektedir.»

Flexible Kur Sistemi

Türkiye gibi enflasyonun devam etme ihtimalinin kuvvetli olduğu ülkelerde zamanla dengeden uzaklaşacak bir sabit kambiyo kuru sistemi yerine, piyasa şartlarına göre ayarlanan ve geç kalınmış devalüasyonları tehlikesini ortadan kaldıran bir değişebilir «Flexible» kur sistemi uygulamakta fayda vardır. Böyle bir sisteme geçişte ilk kademede yapılacak bir devalüasyonla birlikte ihracatçıların kazançlarının yarısını serbest piyasada ithalatçılara satabilmeleri ve bundan istifade edilerek ithalattaki kota tahditlerinin kaldırılması düşünülmelidir. Dış ticaret politikamızın rasyonelleştirilmesinde hedef, himaye tedbirlerinin makul bir şekilde gümrük veya diğer mali tedbirlerle halledildiği, miktar yasak ve kısıtlamalardan arınmış gerçekçi bir kambiyo kuru politikası olmalıdır.»

Devalüasyon Gerekiyor

Konuşmacıdan sonra söz alan delegeler çoğunlukla bir devalüasyonun gerekliliği ve gerçekçi bir kambiyo kuru politikası izlenmesi fikrinde birleşmişler, fakat sadece kambiyo kurunda bir değişiklik yapmakla bütün dış ticaret meseleminin halledilmesi ve sanayileşmenin hızlanmış olmayacağı, ihracatın artırılması için diğer bir takım tedbirlerin de birlikte alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Prof. Aydın Yalçın, plânlı dönemde piyasa ekonomisinden uzaklaşıldığını ve ekonomimizin bir mühendislik ve bürokratlar kadrosunun idari kararlarına bağlı hale geldiğini ileri sürmüş, böylece iktisadiliğin ortadan kalktığını, havadan inme kârlar, kıskançlıklar, suçlamalara

meydanın boş bırakıldığını, ekonomimizin payandalara muhtaç bir hale getirildiğini söylemiştir. Prof. Yalçın, Türk Ekonomisini cesut bir şekilde dünya ekonomisi prensiplerine göre işler bir hale getirmek gerektiğini, bunun için bir düzen değişikliğine ihtiyaç bulunduğunu, bu düzen değişikliğinin plânlı ekonomiden piyasa ekonomisine dönüş şeklinde anlaşılması gerektiğini, de valüasyonu da böyle bir düzen değişikliği içinde mütalâa etmek gerektiğini ileri sürmüştür.

Devalüasyon Güç Bir Operasyon

Bülent Yazıcı, devalüasyonun gerekli olduğunu, ancak gerçekçi kurun tesbitinde çok çeşitli faktörleri hesaba katmak gerektiğini söylemiş, Prof. Halûk Cillov devalüasyonun arkasından bir enflasyonun geleceğini belirterek devalüasyonun çok güç bir operasyon olduğunu ileri sürmüştür.

Prof. Besim Üstünel, toprak - insan ve üretici - tüketici ilişkileri bugünkü haliyle devam ettikçe kur değişikliğinin yeni haksızlıklara yol açabileceğine işaret ederek, bütün kalkınma politikası araçlarının rasyonelize edilmesi gerektiğini, vergi politikasında bu araçlardan biri olduğunu söylemiştir.

Kemal Kurdaş, bir çarpık ve hatalı düzen içinde yaşamakta olduğumuzu, bu bakımdan düzen değiştirme konusunda Aydın Yalçın'ın düşüncesine katıldığını belirtmiş, ancak Aydın Yalçın'ın merkezi plânlamaya yönelttiği tenkitlere katılmadığını, Sosyalist Plânlı Ekonomilerin bile hiç birinde ithalatçıya yüzde 200 kâr tanımadığını belirterek: «Gelir dağılımına ters yönde etki yapan kur sisteminden uzaklaşarak, çarpıklığı düzelten bir sisteme geçilmelidir. Kambiyo kurunda, otuz yıldanberi sanayi sektörünü ezen sisteme değil, az değerlendirilmiş bir sisteme gitmelidir» demiştir.

(1. sahifemizde diğer sütünlarda se-miner hakkında bilgi verilmektedir.)

«Gereksiz ve Faydasızdır»

Tanınmış iş adamlarından Vehbi Koç, devalüasyon konusunda, Cumhuriyet Gazetesine verdiği demeçte, «Bugünkü şartların yurdumuzda bir devalüasyonu gerektirdiği ve bunun faydalı olacağı kanısında değilim» demiştir.

Vehbi Koç, bu konuda şunları söylemiştir :

«Devalüasyon bir memleketin ekonomik problemlerini, bilhassa dış ticaretin bozulan dengesini halletmek için en son düşünülecek bir tedbirdir. Daha doğrusu tedbirler manzumesinin bir parçasıdır. Devalüasyonun ihracatı arttırmaktaki faydası inkâr edilemez, ancak bunu iç piyasa şartlarını bozmadan tatbik edebilmek oldukça zordur. 1946 ve 1958 tecrübeleri bu başarıyı tam manâsı ile göstermemiş ve ihraç mallarının, hemen yeni fiyat nispetlerine ulaşan dahilâ seviyesi, yine ihracatçıyı güçluktan kurtaramamıştır.

Devalüasyonun ikinci esas şartı, bu ameliye ile birlikte paranın konvertibilitesinin de sağlanmasıdır. Aksi takdirde tesbit edilen kurla, rayiç kur arasında tatbikatın yarattığı fark yine devam eder, yeni bir devalüasyonu hazırlar. 1946 da kısmen altın satılarak bu cihet temin edilemediği gibi, 1958 devalüasyonundan sonra iki kur arasındaki farkın devamı bunu teyid etmiştir.

Memleketimiz için âcil bir devalüasyon zarureti kabul ettirecek ihracat tıkanıklığı olduğu iddia edilemez. Buna ilâveten devalüasyon dış borç taahhütleri yönünden devlete yükleyeceği külfetin azameti ve dahili piyasaya yapacağı tesir, bu tedbirle beklenen faydadan üstün mahzurlar yaratacaktır. Aynı şekilde kalkınma plânımızın maliyeti de yükselecek

ve bu suretle birçok yararlı tesislerin yapılmasından vaz geçilmek veya bunları geciktirecek mecburiyeti hissedilecektir.

Bu düşüncelerle bugünkü şartların yurdumuzda bir devalüasyonu gerektirdiği ve bunun faydalı olacağı kanısında değilim. Dış ticaret dengesinin açığını hafifletecek ekonomik tedbirler ve bu arada döviz gelirini teşvik edecek sistemler, sınaî mamûl ihracatı artıracak indirimler, ihracat gelirinin tamamen yurdu-muza intikâl ettirilmemesinden ilgililerin bekledikleri faydaları lüzumsuz kılacak kolaylıklarla devalüasyona gidilmeden daha ferahlatıcı bir sonuç elde edilmesi, bugün için bence daha uygundur».

Şinasi Ertan, (Sanayici ve Ege Bölgesi Sanayi Odası Başkanı) :

«Devalüasyon İkinci Plân dönemi süresince yapılmamalıdır. Çünkü bu sürede 118 milyarlık yatırım gerçekleşebilmesi bugünkü kurların devamına bağlıdır. Bu süre sonunda sınaî kalkınmamızın büyük bir oranını realize edebileceğimizden, sınaî üretim ihracatı da önemli gelir olarak ortaya çıkaracaktır. Ondan sonra bir devalüasyon düşünülebilir...»

II — EFTA'NIN YILLIK RAPORUNDA «BİRLİKTE BİR İLERLEME OLMADIĞI» BELİRTİLİYOR

EFTA'nın (Avrupa Serbest Mübadele Birliği) yayınlanan sekizinci yıllık raporu Birliğin 1967 Temmuzundan 1968 Temmuzuna kadar yapılan faaliyetlerini ihtiva etmektedir.

Raporun ilk bölümünde ısrarla üzerinde durulan husus «1967-1968 de uğr-nılan en büyük hayal kırıklığının daha geniş bir Avrupa entegrasyonu yolunda sarfedilen gayretlerde bir ilerleme olmadığıdır. Hâlen Avrupa Toplulukları üyelerinin bir karara varmaları beklenirken raporda, EFTA üyesi ülkelerin ticarî anlaşma üzerinde yapılacak müzakerelere

iştirak edecekleri belirtildiği gibi Ortak Pazarın getireceği kurucu tekliflerin de EFTA otoritelerince ön plâna alınacağı söylenmektedir.

Bunların dışında, rapor EFTA'nın ticareti konusunda istatistik neticeleri etraflı bir şekilde vermektedir. Tarife ve kotaların kaldırılması için hazırlanan temel programın başarıyla işlemeye başlamasından bir yıl sonra 1967 sonunda seviz EFTA ülkesi arasındaki ticarî mün-

III — AVRUPA YATIRIM BANKASINDAN BEŞ YIL İÇİNDE BUGÜNE KADAR 128 MİLYON DOLAR ALDIK

Avrupa yatırım bankasından yeniden aldığımız 18,5 milyon dolarlık yeni kredi hakkında bir konuşma yapan Maliye Bakanı Bilgehan aynı zamanda Avrupa Yatırım Bankası ile ilişkilerimiz hakkında ayrı bilgide verdi. Bilgehanın konuşması özeti aşağıdadır:

«Bugün burada, finanse ettiği proje-

İthalât	Milyon\$	1966/69 %	1959/69 %
Dünyadan	37470,9	5,1	7,6
EFTA'da	8656,8	9,8	11,1
AET'den	11462,1	4,0	8,8
ABD'den	3686,9	5,4	8,7
Diğer ülkelerden	13665,1	3,2	4,8
İhracat			
Dünyaya	30691,4	2,3	7,0
EFTA'ya	8172,1	9,4	11,1
AET'ye	7558,7	— 2,3	7,7
ABD'ye	3005,2	— 1,4	6,9
Diğer ülkelere	11955,4	1,8	4,6

sebetler 1959'daki seviyeye nisbetle % 130 bir artış göstermiştir; üstelik bahis konusu sene içinde genel dünya ticareti artış seyrinde bir yavaşlama olmuştur. İşte bu hadise EFTA ülkeleri arasındaki ticaretin toplam ticaret hacimleri dünya ticaretindeki yavaşlamaya uysa bile hızla artmaya devamını teşvik etmiştir.

EFTA ülkelerinin bölgelere göre ithalât ve ihracatlarının artış hadleri 1967 senesi için aşağıdaki gibidir.

EFTA'nın AET'den yaptığı ithalâtta ki bir sene evvelki ile mukayeseli olarak % 3,3'lük artış en çok İngiltere'nin Altı- lar'dan yaptığı ithalât değerindeki % 8,7' lik artıştan etkilenmiştir. Öte yandan sadece Portekiz ve İngiltere'nin EFTA'nın AET'ye ihracatındaki % 5,9'luk artışta payları küçük olmuştur. Norveç ve İsviçrenin kaydettikleri % 16,4 ve % 13,1 oranındaki artışlar ilgi çekici olmaktadır.

lerle ülkemizin iktisadî kalkınmasına önemli yardımlarda bulunan Avrupa yatırım bankası ile devlet demiryolları idaresinin dizel lokomotifleri projesinin bir kısmının finansmanı için verilecek 11 milyon dolar ile özel sektör projelerinin finansmanı için Türkiye sınaî kalkınma bankasına verilecek 7,5 milyon dolarlık iki yeni kredi anlaşmasının imzalanması için toplanmış bulunuyoruz.

Türk demiryollarının daha müessir bir şekilde çalışmasına ve Türk özel sektörünün gelişmesine yardımcı olacak bu kredi anlaşmalarını hükümetim adına imzalamaktan büyük bir zevk ve memnuniyet duymaktayım.

Bu anlaşmalar, memleketimizin kalkınmasında Avrupa yatırım bankasını ilerdeki yıllarda da sağlam bir destek olarak görmek ümidimizi kuvvetlendirmektedir.

Bu fırsattan istifade ederek imzalanacak bu iki kredi ile birlikte Avrupa yatırım bankasınca 5 yıl içinde Ülkemize verilmesi kabul edilmiş 175 milyon dolarlık meblâğdan 128 milyon dolarının anlaşmaya bağlanmış olacağını belirtmek benim için ayrı bir bahtiyarlıktır.

Bu krediler ile iktisadî kalkınmamız bakımından büyük önemi haiz projelerimizin gerçekleştirilmesiyle ilgili gayretleri için Avrupa yatırım bankasına bir kere daha memnuniyetimizi belirtirim.

Bu arada Keban barajı ve hidroelektrik santrali Gediz sulaması, Gökçekaya barajı, Kovada santrali Dalaman ve Çaycuma kâğıt fabrikaları gibi amme sektörünün büyük projeleri ile sayılan 20'ye varan özel sektör projelerini bilhassa zikretmeyi isterim.

IV — AMERİKADA SERMAYE AKIŞI FERENLENİYOR

Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Bakanlığı tarafından hafta içinde yapılan bir açıklamaya göre, Amerikadan dışarıya vasıtasız sermaye çıkışını önleyen tedbirler de bazı hafifletmeler yapılmış bulunmaktadır. Ancak, Ticaret Bakanlığı'nın bir sözcüsü, bu hafifletmenin, bu yıl içinde Amerikalıların bu nevi dış yatırımlarında görülen azalmayı durdurmayacağını söylemiştir.

Mevcut hükümlere göre, dışarıya

100.000 dolardan fazla vasıtasız yatırım yapmak isteyenlerin, bunun için önceden Ticaret Bakanlığına bağlı Vasıtasız Dış Yatırımlar Dairesinden izin alması gerekmektedir. Son yapılan değişiklikle 200.000 doların altındaki yatırımlar bu izinden muaf tutulmaktadır.

Bu konuda bir açıklama yapan Vasıtasız Dış Yatırımlar Dairesi Müdürü, değişikliğin, Başkan Johnson tarafından dış yatırımlardan bu sene içinde 1 milyar dolar tasarruf edilmesi şeklinde tespit edilen hedefe zarar vermiyeceğini söylemiştir.

V — MİLLETLER ARASI PARA FONU GÜNEY AFRIKADAN ALTIN ALACAK

IMF (Milletlerarası Para Fonu) yetkilileri tarafından açıklandığına göre, altının fiyatı resmî kura, yani onsu 35 dolara, düşürüldüğü takdirde IMF Güney Afrika'dan altın satın alabilecek ve bu suretle Güney Afrika, altınlarına resmî bir pazar bulmuş olacaktır.

Haber alındığına göre, Batı Almanya İktisat Nazırı karl Schiller'in Londra'ya yaptığı son ziyareti sırasında altına karşı, Washington'da Merkez Bankalarının altın piyasasından çekilmeleri ile sonuçlanan kararlardan daha seyyal bir tavır takınılması hususunda anlaşmaya varılmıştır.

Türkiye Bankalarında Personel Politikası

Doğan KAYHAN
Akbank Müf. Mv.

Bankacılık Hayatımıza Kısa Bir Bakış:

Bankalar, bilindiği gibi öncelikle para ve kredi ticareti yapan müesseselerdir. Bundan başka bir takım sosyal ve iktisadî hizmetleri de deruhte etmektedirler.

Bankaların Avrupa'da teşekkül etmeleri, memleketimizdekinden çok evveler rastlar. Onikinci asırda nüveleri teşekkül eden bu kuruluşlar, daha sonraki asırlarda iktisadî gelişmelere paralel olarak terakkî etmişler ve günümüzde dev müesseseler hâlini almışlardır. Bu teşekküllerin iktisadî hayat üzerindeki tesirleri de tabiidir ki pek büyük olmuştur.

Memleketimizde bankacılık, ancak, 19 asrın ikinci yarısında (1863), Ziraat Bankası'nın kuruluşu ile başlamıştır. Emniyet Sandığı ile Osmanlı Bankası da gene aynı tarihlerde kurulmuştur. Sermayesi Av

rupalı müteşebbisler tarafından konulan Osmanlı Bankası personelini, Cumhuriyet devrine kadar, tamamen yabancılar teşkil etmiştir. Cumhuriyetten önce, Türkler tarafından kurulan bir banka da «Ada pazarı İslâm Ticaret Bankası»dır. (Bugünkü adıyla Türk Ticaret Bankası)

Bankacılığımızın son kırkbeş yıllık hayatı, Cumhuriyetin 1923'de ilânından sonra başlayan ikinci devresidir ki, bu zaman zarfındaki gelişme, bizi gururlandıracak vüs'at ve niteliktedir. Nitekim, son senelerde, yeryüzünde sayılı bankalar arasında Ziraat ve İş Bankaları da yer almaktadır.

Bugün -1967 sene sonu itibariyle- memleketimizde 48 banka faaliyettedir. Bunların, 13'ünü Hususî Kanunlarla kurulmuş, sermayelerinin bir kısmı veya tamamı Devlet tarafından konulmuş bankalar; 5'ini yabancı sermaye ile kurul-

muş bankalar veya yabancı bankaların Türkiye şubeleri ve 30'unu da T. Ticaret ve Bankalar Kanunlarına göre kurulmuş olan bankalar teşkil etmektedir.

Bu bankaların Türkiye'nin her tarafına dağılmış 2223 şubesi bulunmaktadır. Bütün bankalarda çalışan personel adedi, gene 1967 sene sonuna göre, aşağıda gösterilmiştir.

Kadın	Erkek	Yekün
14420	35693	50113

Bu duruma ulaşmış bulunan banka çalışanlarımızın personel nitelik ve niceliğini, mevzuumuzun temelini teşkil etmesi bakımından, müteakip birkaç kısımda inceleyeceğiz.

1 — Personelin Menşei :

Cumhuriyet devrine gelinceye kadar banka personelinin, o zamanın az çok okuma-yazma bilen ve mahallin itimada şayan kimseleri teşkil etmekteydi. Tahsil dereceleri, mahalle mektebi, mahalli medrese, tanzimattan sonra ilkokul ve rüştiye (ortaokul) veya pek ender de sultan (lise) seviyesindeydi.

Cumhuriyet'te kadar personelinin yabancıların teşkil ettiği Osmanlı Bankası'ndan başka, Ziraat Bankası da zaman zaman ecnebi müdür ve yüksek kademe de memurlar çalıştırmıştır. Cumhuriyet devrinde gelişen sosyal ve kültürel hayatımız, bugün artık, kısmen yabancı bankalar da dahil olmak üzere bu yolda bir tatbikata son vermiş durumdadır. Ancak, şurası muhakkak ki, personelimiz, Avrupa ve Amerika bankaları personelinin sahip olduğu vesifaları iktisap edememiştir. Bunda, sosyal bünye ve kültür seviyemiz bir faktör olarak görülmektedir. Böyle olmakla beraber, bugün memleketinizde de bir meslek hâline gelmesine rağmen, bankacılık sahasında çalışan elemanların yetiştikleri müesseselerin birbirinden

çok farklı oluşunun da bunda rolü bulunduğu kanaatindeyiz.

Bir takım meslekler için, muayyen okul veya fakültelerde okumuş olmak gerektiği hâlde, bankacılık için böyle bir mecburiyet yoktur. Bankalarda, en alt kademelerden en yukarıya kadar çalışanlar, çeşitli eğitim görmüş, mütecanis olmayan bir topluluktur.

Banka personelimizin eğitim menşeleri gibi, tahsil seviyeleri de farklıdır. Bir bölgede faaliyette bulunan banka şubelerinden bazılarının idarecisi, ortaokul mezunu olduğu hâlde, bazıları lise hattâ yüksek okul mezunu olabilmektedir. Bir bankada yüksek tahsilli bir kimsenin şeflik yaptığı servisi, diğer bankada ortaokul mezunu idare etmektedir.

Son yirmibeş senede, bankacılığımızın kaydetmiş olduğu gelişmenin tesiri ile eleman kıtlığı çekilmesi, gittikçe daha aşağı tahsil derecesine sahip olanların istihdamını zarurî kılmıştır.

Bankacılık mesleğine ait bir okulun bulunmaması, gayrimütecanis kütleyi meydana getirirken; diğer taraftan bu sahaya en uygun tahsil nevini teşkil eden Ticaret Liseleri ve Ticarî ve İktisadî İlimler Akademileri ile İktisat ve Siyasal Bilgiler Fakültelerinin yetiştirdiği elemanların banka personeli içindeki nisbeti de yükselmiştir. Yalnız, orta dereceli (lise muadili) bir Bankacılık Okulu'nun kurulması gene de büyük bir ihtiyaçtır. Zira, yukarıda zikredilen okul ve fakültelerden yetişmiş elemanların kontrol ve idarecilik sahalarında istihdam edilmeleri sebebiyle, alt kademe teşkil edecek elemanlara olan ihtiyaç yüzünden, ortaokul mezunlarına kadar inmek zorunluğu hâsıl olmaktadır.

2 — Personelin Yetiştirilmesi :

Bugünkü personel meslek bilgisini çalışma neticesi elde ettiği tecrübelerle

kazanmaktadır. Personeli teknik bilgilerle teçhiz etmek ve mesleğin inceliklerine vâkıf duruma getirmek için, bilhassa geniş teşkilâtı olan bankalarda, meslekî eğitim bir zaruret hâlinde, daha çok seneler önce belirmiştir. Bunu ilk defa, en eski bankamız olan Ziraat Bankası hissetmiş ve tatbikatına geçmiştir. Bu bankada 1926 yılındanberi personel yetiştirme kursları tertip edilmektedir. T. İş. Y. ve Kredi, Akbank ve T. Ticaret gibi diğer büyük bankalarımızın da bu yolda tatbikatları mevcut olup, çeşitli kademelerdeki elemanlar için kurslar tanzim etmektedirler. Ancak, bu kurslar, her bankanın mali imkânları ve personel iş durumlarının müsaadesi nisbetinde ve çeşitli süreler üzerinden yapılmaktadır. Aynı zamanda, mevzuları itibariyle bazı özellikler taşıyan bankalarımız, kendilerini ilgilendiren hususlarda eğitimi daha kesif bir şekilde yapmaktadırlar. Kısaca, bankalar arasında, bir eğitim standardizasyonu noksanlığı vardır diyebiliriz. Bu eksiklik muvacehesinde, personelin kendi bankasında gördüğü kurs bir dereceye kadar başka bir bankada pek geçerli olmamaktadır. Bankalarda yapılan kursların, bir diğer tatminkâr olmayan cephesi de, bütün elemanların kurstan geçirilme imkânlarının, çeşitli sebeplerle, elde edilememesidir. Bu husus, daha ziyade sür'atle gelişmekte olan bankalarımız için vâridir.

Zaman, zaman İktisat Fakültesi, İşletme İktisadı Enstitüsü, İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi ve Ticaret Odası tarafından, Bankalar Birliği'nin desteği ile çeşitli kurs ve seminerler açılmaktadır.

Uzun zamandanberi, personelin görüşü ve bilgisini arttırmak için yapılagelen bir tatbikat da Avrupa stajlarıdır. Yabancı memleketlere gönderilen banka personelinin gereği gibi istifade edildiği takdirde, bankacılığımıza çok şey kazandı-

racakları muhakkaktır. Ancak, bütün personel içinde bunların pek az bir nispette olması, gelişme hızının sür'atle yükselmesini sağlayamamaktadır.

3 — Personelin Vasıfları :

Herşeyden önce, bankada çalışacak bir kimsede aranan vasıf, hukukî ehliyettir. Bu durumda, 18 ile 65 yaşları arasında, beden yapılarında bir kusur bulunmayanlar istihdam edilebilirler. 65 yaşın üstünde memur çalıştırılması ise özel bankalarda bünyeye ve o şahsın durumuna bağlı bir keyfiyettir.

Personelin, Bankalar Kanunu, çalışma mevzuatı ve özel kanunlarla çerçevelenen vasıflarını ayrı ayrı gözden geçirelim.

7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15. maddesinde aynen, «Bu kanun hükümlerine aykırı hareketten dolayı hapis cezasıyla cezalandırılan kimselerle, muhili haysiyet ve namus bir cürümden dolayı mahkûmiyeti bulunanlar ile müflisler, banka idare meclisi reis ve âzâlıkları ile murakıplık veya umum müdürlük veya umum müdürlük veya umum müdür muavinliği vazifelerinde veya birinci derecede imza yetkisini haiz diğer vazifelerde istihdam olunamazlar» denilmektedir. Bu hükümle, birinci derece imza selâhiyetini haiz olanlar yani, banka veya bir şubesi adına imza koyma yetkisini tek başına veya müştereken taşıyanlar kastedilmiştir. Böylece, T. Ticaret ve Borçlar Kanununda bahsi geçen temsil selâhiyeti ve müşterek imza tatbikatına muvazî bir hüküm vazedilmiş olunmaktadır.

Gene aynı kanunun 17. maddesinde «Menkul kıymetler veya Kambiyo borsaları acenteleri ile esham ve tahvilâtın alım ve satım ve piyasaya ihracı işleriyle uğraşanlar veya devamlı olarak bu işlerle müştâgil şirketlerin (bankalar hariç) idaresinden mesul olan ortakları

veya idare meclisi reis ve âzaları ile müdürleri...» nin hiçbir bankada -hizmetli olarak dahî- görev alamayacaklar zikredilmiştir.

Adı geçen kanunun 18. maddesi de «Banka idare meclisi reis ve âzaları ile banka umum müdürleri ve umum müdür muavinleri...» nin intihap veya tayinlerini takibeden bir hafta içinde, görevlerini tam bir dürüstlük ve dikkatle yapacaklarına dair yemin etmeleri mecburiyetini koymuştur.

Bu tahdit ve mecburiyetlerden gayrı, özel kanunlarla kurulmuş bulunan İktisadî Devlet Teşekkülü hâlindeki bankalarda, 1964 tarih ve 440 sayılı kanuna göre, Umum Müdür ve Muavinliği görevlerine atanabilmek için, iktisadî veya meslekî alanda yüksek tahsil görmüş ve aynı zamanda bu görevi yapabilecek bilgi, tecrübe ve ehliyetle sahip olmak gibi vasıflar aranmaktadır. Ayrıca, bu gibi teşekküllerde çalışan bütün personelin, dışarıda ücretli veya ücretsiz, devamlı bir iş almaları da yasaklanmıştır.

Yukarıda sayılan kanunî vasıflar dışında bir de, banka denilen müesseselerin çalışma prensiplerini aksatmayacak ve gelişmelerinde büyük rol oynayacak nitelikte olan, özel vasıfların bulunması gerekir ki, bunlar da; dürüst, ahrâklı, sabırlı, güler yüzlü, dikkatli, sür'atî intikal sahibi, güzel, nazik ve tesirli konuşan, itimad telkin eden, temiz giyimli olmak gibi vasıflardır. Pek tabiidir ki, yaptıkları hizmetlerin gerektirdiği teknik bilgi ve melekelerle de sahip bulunmalıdırlar.

4 — Personelin Sorumlulukları:

Bu hususta da Bankalar Kanunu'nun 74. maddesi, genel olarak bankalarda çalışan bütün yönetici, memur ve hizmetlilerin, bankaya ve müşterilerine ait sıralı yetkili mercilerden gayrısına ifşâ etmeleri takdirinde, çeşitli cezalara çarptı-

rılacaklarına dair hüküm ihtiva etmektedir.

Özel kanunlarla kurulmuş bulunan bankalarda ise 440 sayılı kanun, banka defter ve kayıtları üzerinde suç işleyen veya bankanın menkûl veya gayrimenkûl kıymetlerine zarar veren personele devlet memurları hakkında carî olan cezaî hükümlerin uygulanacağını âmiridir.

Bankalar Kanununda, personelden başka Bankalar Yeminli Murakıpları için de cezaî hükümler ve müeyyideler konulmuştur. (Md. 75)

Sorumluluk bahsinde -T. Ceza Kanunu Md. 79 ile paralel bir hüküm olmakla beraber- Bankalar Kanununun 77. maddesini de zikretmek yerinde olacaktır. Bu madde aynen «Bankaların veya mes'ul şahısların bu kanunda suç teşkil eden hareket ve fiilleri başka kanunlara göre de cezayı müstelzim bulunduğu ahvâlde, haklarında en ağır cezayı ihtiva eden kanun maddesi tatbik olunur.» şeklindedir.

5 — Personelin Hakları ve Sosyal Güvenliği:

Memleketimizde, Cumhuriyet devrinde önce olduğu gibi sonra da banka personeline istihkakları aylık olarak ödenmektedir. Yabancı memleketlerde ücretlerin, haftalık veya yıllık olarak da ödeniği görülmektedir.

Ücretlerin miktarlarını tayinde emsâl olarak devlet müesseselerinden faydalanılmıştır. Fakat, banka personeli evvelindenberi devlet dairelerinde çalışanlara nazaran daha yüksek ücretle istihdam edilmişlerdir.

Özel bankaların kuruluşlarında, devlet bankaları ücret kademeleri gözönüne alınmakla beraber, ücretler onlardan daha yukarı bir seviyede tesbit edilmiştir. Bugün, bir bankadan diğerine aynı işi

gören memur veya hizmetlilerin ücretleri farklılık gösterir.

Diğer bir deyişle, bankalar arasında yeknesak bir ücret sistemi henüz teessüs etmiş değildir.

1939 yılında, İktisadî Devlet Teşekküllerinde memur maaşlarını ayarlamak üzere çıkartılan 3659 sayılı kanun kabul edilinceye kadar, devlet bankalarında da ücret sistemleri kendi özellik, ihtiyaç ve imkânlarına göre tayin ediliyordu. Bu kanunun kablünden sonradır ki, bu türlü müesseselerde ücret sistemi bir esasa bağlanmış oldu.

Özel bankalar ise kendi iç mevzuatına göre değişik ücret sistemleri uygulamaktadırlar. Zaman, zaman işverenler, 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu çerçevesinde yapılan toplu sözleşmelerle, ücretlerin daha tatmin-kâr bir duruma getirilmesini olumlu karşılamaktadırlar.

Devlet işletmesi hâlindeki bankalarda, üst kademe idarecilerine maaştan gayri bazı tazminatların (makam tahsisatı gibi) ödendiği görülmektedir. Özel bankalarda ise, üst kademe idarecilerinin ücret vesair tazminatları, anlaşmaya göre tayin edilmektedir.

Aylık ücretler dışında, gerek devlet ve gerekse özel teşebbüs bankalarında personele yılda 1 ilâ 5 maaş arasında değişen ikramiyeler evrilmektedir. Personelin senelik kâr'dan hisse almasını, statüsünde kabûl etmiş olan özel bankalar da vardır. Bankalar genellikle, idareci ve teftiş-kontrol görevlerinde çalışan elemanlarına, aylıklarından başka bir takım yevmiye ve prim de ödemektedirler.

Personelin paralı haklarından başka, bir de dinlenme hakkı bulunmaktadır. Ücretli olmak şartıyla, bu izinler bir ay müddetlidir. Öğle fasılasından da, 6301 sa-

yılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'aa göre istifade ettirilirlir.

Çalışma mevzuatına göre günde 8 saat mesai yapılmaktadır. Bunun dışındaki munzam çalışmalar için, gene mevzuat dahilinde fazla mesai ücreti ödenmesi gereklidir.

Personelin sosyal güvenliği konusuna gelince; bu hususun kanunî mevzuata bağlanması pek yenidir. Bugün dahî bu konuda esaslı bir düzen kurulamamış, boşluklar doldurulamamıştır.

Batı memleketlerinde ise herkes gibi, banka personeli de mükemmel sosyal güvenlik tedbirleri sayesinde huzur içinde çalışmakta ve verimli olmaktadır.

Mensuplarının sosyal güvenliğini sağlamak maksadiyle, kendi bünyeleri içinde, ilk defa birtakım yardımlaşma sandıkları kuran İktisadî Devlet Teşekküllü bankalar olmuştur. Ziraat Bankası, 1931 yılında «Memurin ve Müstahdemin Sandığı» adı altında bir teşkilât kurmuştur. Sonradan bu, bir tekaüt sandığı şeklini almış, 1945 senesinde de T. C. Emekli Sandığı Kanunu'nun kabulü ile bu sandığa dahil edilmiştir. Sümerbank, Etlbank ve Emlâk Kredi Bankasının da kendi bünyeleri içinde kurulmuş tekaüt sandıkları vardı. Bunlar, 1942 yılında 4222 sayılı İktisadî Devlet Teşekkülleri Memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki kanun ile birleştirilmiş, 1945 de de T. C. Emekli Sandığı şümûlüne alınmıştır. Bankaların ekseriyetinde, tekaüt sandıklarından gayri, sağlık yardım ve ölüm yardım sandıkları da bulunmaktadır.

Özel bankalardan bir kısmının da kendi bünyelerinde, tekaüt, sağlık ve ölüm yardım sandıkları vardır. Kendi bünyeleri içinde, Sosyal Sigortaların sağladığı hakları aynı derecede sağlayacak, tekaüt ve sağlık yardım sandığı kuramayan bazı küçük bankalar personelinin ise, 228 sayılı kanunla 1961 yılında, işçi

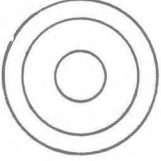
sigortalarına tâbi olmaları mecbur kılınmıştır. Kendi bünyeleri içinde tekaüt sandığı kurmuş olan bankalar arasında personel nakli olduğu takdirde, emeklilik haklarının sandıktan sandığa devri esası da kabul edilmiştir.

Bu şekilde sosyal güvenliği sağlanmaya çalışılan personelin emeklilik hakkı, en az 25 yıl bu statü içinde hizmet etmiş ve primlerini ödemiş olmak kaydıyla, kadınlar için 55, erkekler için 60 yaşında, iktisap edilmiş olmaktadır.

Sosyal güvenliği koruma yolunda, personel için elde edilen haklardan biri de Sendika kurabilmek (15.7.1963-274 sayılı Sendikalar Kanunu), ve toplu iş sözleşmesi ile grev (15.7.1963-275 sayılı Toplu

İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu) yapabilmektir. Adı geçen kanunlar, aynı zamanda işverenlere de, bir denge unsuru olarak, sendika kurmak ve lokavt yapmak haklarını tanımıştır .

Bankacılık hayatımızda, personelin çeşitli yönlerden kaydetmiş olduğu inkişaf, son 15 sene içinde kayda değer mahiyettedir. Batı memleketleri seviyesine ulaşmasını gönülden arzuladığımız bankacılığımızın, bu merhaleyi katetmesinde; personelin çalışma emniyet ve huzurunun sağlanmasına gereken önemin verilmesi ve bu yolda alınacak tedbirlerle boşlukların kapatılması için atılacak adımların, büyük rol oynayacağı muhakkaktır.

Comecon Üyesi Ülkelerdeki Son Reform Hareketleri

Yazan: Dr. Tunca TOSKAY

Son yıllarda sosyalist ülkelerde ekonomik alanda girişilen reform hareketleri gerek doğu bloku ülkelerinde, gerekse batı bloku ülkelerinde aktüel konu olmakta devam etmektedir.

Bu küçük incelememizde kısa da olsa bu konuya anahatları itibariyle temas etmek istiyoruz.

İkinci Dünya Harbinden 1960'lara ve hatta daha yakın zamana kadar sosyalist ülkelerde Merkezi plânlama bütün branşlara ve işletmelere uygulanıyor, işletmelerin hedefi birinci derecede merkezden verilen plân rakamlarına ulaşmak oluyordu. Harpten sonra çok geniş olan ihtiyaçları kalite aramaksızın tatmin etmek ve yüksek büyüme oranlarına ulaşmak yönünden bu tutum başarılı sonuçlar vermiştir. Genel olarak bilindiği gibi 1958-60 yıllarına kadar sosyalist ülkelerde epey yüksek kalkınma hızı oranları gerçekleştirilmiştir.

Her türlü ekonomik kararın merkezden alındığı bu sistemde geniş iktisadi kaynakların ve emeğin bolca kullanılır, büyük yatırımların yapıldığı extensiv yol

bir gelişme seviyesinden sonra gerekli olan büyüme hızını sağlayamamıştır.

Bugün belirli bir ufuk seviyesine ulaşan tüketiciler mallarda kalite aramakta bu yüzdende yalnız plân rakamlarını gerçekleştirmeyi öne alan işletmelerin ürettikleri, tüketicinin yeni tutumuna uymayan malların sürümü iç pazarda mümkün olamamaktadır. Bu malların batı pazarlarına ihracı yine aynı nedenlerden gerçekleştirilememektedir. Bugün sosyalist ülkelerin çoğunda satılamayan mal stokları vardır.

Sosyalist ekonomi düzenini kabul etmiş ülkelerin çoğunda karşılaşılan ekonomik problemlerin çözümü için çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

1950'lerde yapılan çalışmalar :

Detaylara kadar inen plânlamayı sosyalist ülkelerde ilk tenkit eden iktisatçıların başında Sovyet İktisatçısı Prof. Liberman gelmektedir. Prof. Liberman işletmelerin plân hedeflerinin dışında iyi sonuçlar almaya çalışıp, kazançtan ikrama fonları kurma ile de ilgilenmeleri gerektiğini ileri sürmüştür. Ancak bu

teklifler Sovyetler Birliğinde geniş bir uygulama alanı bulamamış ve yalnız organizasyonla ilgili değişikliklere gidilmiştir.

Alman Demokratik Cumhuriyetinde 1958'de iktisat bakanlıkları kaldırılarak yerine «Halka ait İşletmeler Birliği» (Die Verioigung der Volkseigenen Betriebe-VVB) kuruldu,

Bulgaristan ve Polonya'da da yalnız ekonomik organizasyonla ilgili çalışmalar ve değişiklikler yapıldı.

Bu devrede 1950'lerin sonuna doğru Çekoslovakya ve Macaristan'da yapılan birkaç pratik denemenin dışında, tenkitler ve teklifler plân rakkamlarının düzeltilmesi ve organizasyonun ıslah edilmesi-ne yönelmiştir.

1957'de Macaristan'da işletmelerin hareket sahası biraz genişletildi ve kârla ilgilenmeleri sağlandı. Bütün çalışanların kâr'a iştiraki sınırlı olarak ön görüldü.

1958'de Çekoslovakya'da Macaristan'dakine benzer küçük teşebbüslerde bulunuldu. Bu arada işletmelerin yatırımlarını finansmanına kendilerinin iştiraki ve ortalama ücret artışlarının prodüktivite artışına bağlanmasının uygulanması denendi. Takat merkezden detaylara kadar plânlama ile işletmelere tanınan serbesti çeliştiği için yeni eğilimlerin gelişmesi mümkün olmadı. Bir müddet sonra bu kararlar kaldırıldı.

Yugoslavya'da ise durum 1950'lerde daha değişti. İşletmelere daha geniş bağımsızlık tanıyan bir sistem uygulanıyor ve işletmeler kendilerini piyasaya göre ayarlıyorlardı.

1950'lerdeki durum için kısaca şunlar söylenebilir: Sosyalist ülkeler yeni vardıkları ekonomik seviyeden doğan güçlükleri görmektedirler, fakat bu problemlerin çözümünü genel olarak organizasyon-

la ilgili değişikliklerle çözmeyi denemektedirler.

Bu genel eğilimden Yugoslavya ayrılmakta, Macaristan ve Çekoslovakya'da 1957 ve 1958'deki küçük ekonomik yönetim metodlarının değiştirilmesi ile ilgili denemeler genel gidişe etkili olamamaktadır.

1960'larde yapılan reform çalışmaları:

Daha önce yapılan merkezi ekonomik yönetim sistemini ıslâha yönelmiş değişiklikler, ekonomilerin verimliliğini artırarak optimal bir büyüme hızını sağlamakta yetersiz kalmıştır.

Bundan sonra yapılan münakaşalar sosyalist ekonomi modelinin tamamını kapsamı içine almıştır. Bundan sonra yatırımların daha yüksek ölçüde müessiriyeti sağlanarak, çalışma zamanı daha iyi kullanılarak toplam olarak ekonominin entansivitesini arttırmak söz konusu oldu.

Böylece meselenin can alım noktasına **gelindi**. Artık gerekli olan plânlamanın mükemmelleştirilmesi ve sosyalist bir ekonomide piyasa mekanizmasının etkisini gösterebilmesi için gerekli pratik tedbirlerin alınması idi.

1965 Yılıının ocağında Çekoslovak Komünist Partisi ekonomik yönetim metodlarının değiştirilmesi gerektiğine karar verdi. Bu karar küçük bir düzeltmeyi değil, aksine ekonomide temele inen bir değişikliği öngörüyordu. Plânlama merkezi- idarî olmaktan çıkıyor; belli başlı ekonomik hedefleri belirten sektörler arası ilişkileri düzenliyen kısaca ekonomideki gelişmelerin oranlarını ortaya koyan ekonomik-plânlama haline getiriliyordu. Böylece ekonominin merkezi plâna bağlı yönetimi ile piyasa mekanizması fonksiyonlarının birbirine bağlandığı ekonomik bir model ortaya konmağa çalışıldı.

1963 Yılında Demokratik Alman Cumhuriyetinde ekonomik yönetimin adamî-merkezileşmesini öngören, piyasa mekanizmasının etkisine daha çok yer veren, ve işletmelere daha geniş hareket alanı bırakan bir reform tedrici olarak yürürlüğe konmuştu.

Macaristan'daki reformun Çekovlovakya'da yapılandan genel hatları itibarıyla ayrıldığı nokta hemen hemen yok gibidir.

Sovyetler Birliğinde de direkt merkezden idare gevşemiş ve işletmeler daha ziyade ekonomik göstergelere göre hareket eder duruma gelmişlerdir. 1966 Yılıının Nisan ayından itibaren 673 işletme bu esaslara göre çalışmaktadır.

Yugoslavya'da 1965 te yapılan değişikliklerle işletmelerin piyasa göstergelerine göre hareketli ve kendi yatırımlarını kendi kaynaklarından finanse etmesi geniş ölçüde sağlanmıştır.

Yukarda sıraladığımız reform hareketlerinin bütünü sosyalist ülkelerde müş-terek olan yanlarını kısaca şöyle özetlebiliriz.

Artık yalnız miktarı öngören merkezî plânlamaya uyularak yapılan üretim yerini tüketicinin arzularına daha uyan üretime bırakmaktadır.

İşletmelere kararlarında daha geniş serbesti sağlanmaktadır. Örneğin işletmeler ücretleri, üretim miktarlarını ve cinsini (belirli ölçülerde) kendileri tayin edebilmektedirler.

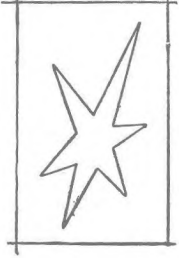
Merkezî plânlamanın idarî yönü hemen hemen terkedilmekte, merkezî plânlama daha ziyade temel ekonomik hedefleri, kaynak dağılımını kapsamaktadır.

Şimdiye kadar merkezden tesbit edilen ekonomik manâda fiat sayamayacağımız, belirli devre içinde değişmeyen fiatlar yerine, işletmelerin piyasa mekanizmasına göre hareketlerini ayarlamalarını sağlayacak fiat sistemini çeşitli ülkeler değişik tarzda uygulamaya başlamışlardır. Bunun sonucu olarak artık işletmelerin başarısı ürettikleri mal miktarı ile değil, toplam gelirleri ile ölçülmektedir.

Son olarak Çek iktisatçısı Dr. Karel Suchan'ın yapılan reformların mahiyeti hakkındaki görüşünü nakledelim. «Gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilecek reformlarda, üretim faktörleri mülkiyetinin cemiyyete ait olmasını esas alan ekonominin büyümesi için gerekli olan kaynak ve teşvik edici tedbirleri gösteren bir sosyalist ekonomik yönetim modeli mevzubahis olmaktadır. Bu modelin yardımı ile tatbikatta sosyalizmin temel prensibi olan sayı ve kaliteye göre çalışmanın karşılığını verme uygulanacaktır.»

BİBLİYOGRAFYA

- Rehdantz, Volker - Hamburg-
Vertriebswege in der Planwirtschaft,
Wirtschaftsdienst, Mai 1967.
- Seeler, Walter - Hamburg-
Marketing in RGW - Ländern, Wirt-
schaftsdienst, Mai 1967.
- Sık, Prof. Dr. Ota - Prag-
Annäherung der Wirtschaftssysteme
in Ost und West? Wirtschaftsdienst,
März 1966.
- Suchan, Dr. Karel - Prag-
Das neue ökonomische System in der
CSSR, Wirtschaftsdienst. Dezember
1966.
- Suchan, Dr. Karel - Prag-
Reformen der Lenkungsverfahren
sozialistischer Volkswirtschaften,
Wirtschaftsdienst, Juni 1967.

Deniz Ulaştırmanın Dış Ticaretimizdeki Rolü

Dr. Mahmut UÇAR
İstanbul Ticaret Odası
Etüd ve Araştırma Uzmanı

Deniz Ulaştırması mal naklinde her türlü taşıma vasıtalarının en ucuzu olarak dış iktisatta en önemli rolü oynar. Bu durum, büyük deniz aşırı mesafeleri büyük çaptaki mal akışı sayesinde kapatmağı sağlar. Deniz yolu ucuzluğundan dolayı diğer dahili nakliye yollarına karşı demiryolları ve karayolları ile de rekâbet edebilir. Bu hususta Doğu Asya ile irtibatın Sibiryâ üzerinden geçen kısa karayoluna karşılık Süveyş Kanalı yolu ile sağlanması veya Batı Almanya'dan Türkiye'ye ihracatın kısa kara ve demiryoluna karşılık Akdeniz yolu üzerinden yapılmasını misal olarak gösterebiliriz. Gemi kendi yükleme kabiliyetinden ağırlığına kadar münasip vaziyetinden ötürü diğer nakil vasıtalarına karşı seyir için orantılı olarak az enerji kullanmasından dolayı deniz taşımasının orantılı olarak düşük transport masraflarına sahip olmasına sebebiyet verir. Deniz taşıması yolcu naklinde de gemi sür'atinin

ve rahatlığının arttırılması ile de büyük rol oynar.

İhracat Endüstrisi sürümü için -millî bayrak lehine- ilgili bir nakliye aracı ister ve dolayisiyle memleketin tarifeli deniz taşıması için rekâbet avantajı sağlar. Bunlara ilâveten memleket dahilinde tersane endüstrisine, ticarete, sigorta ve bankacılığa yakın bağlantılar arzu edilir ki bunlar deniz taşıması ile rabitaları daha kuvvetli düğümler.

Netice olarak, Deniz Ulaştırmasının diğer taşıma araçlarına nazaran diğer memleketlerle olan münasebetlerdeki ehemmiyetinden dolayı dış ticarete önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz.

Türkiye'nin Gümrük Giriş ve Çıkış kapılarına göre yapılan bir araştırmada aşağıdaki tablodan da görüleceği gibi hemen hemen toplam ithalât ve ihracatının tamamı deniz yolu ile yapılmaktadır.

Türkiye Dış Ticareti (Gruplara göre)

Gruplar	İthalât Miktar (ton)	1966 yılı Kıymet (1.000 TL.)	İhracat Miktar (ton)	Kıymet (1.000 TL.)
Karadeniz Limanları	251.273	151.982	187.749	523.380
Marmara Limanları ve İstanbul	2.571.969	4.573.400	554.832	749.897
Ege Limanları	292.729	504.322	589.853	1.787.580
Akdeniz Limanları	2.128.090	1.100.899	1.193.255	1.224.723
Hudut Giriş ve Çıkış Kapıları	41.000	8.556	38.775	128.990
Diğer Giriş ve Çıkış Kapıları	21.361	182.726	—	—
T o p l a m	5.306.423	6.521.885	2.564.194	4.414.570

Kaynak: Dış Ticaret Yıllık İstatistik,
1965-1966, Sa. LXXIV-LXXIX -
Devlet İstatistik Enstitüsü, An-
kara.

Türkiye'nin 1966 yılında deniz yolu ile yaptığı ithalât ve ihracatı kıymet itibariyle toplam Türkiye ithalât ve ihracatına oranı % 97, i ve miktar itibariyle % 98,8 i bulmaktadır. Bu durum Türk Deniz Ulaştırmasının Türk Dış Ticaretinde

bir faktör olarak büyük bir rol oynayabileceği ve oynadığı hakkındaki mütalâanın açık bir delilidir.

Aşağıdaki tablo Uluslararası Deniz Ulaştırmasında mal ve yolcu nakli hususunun mukayesesini göstermektedir:

Uluslararası Deniz Ulaştırması (1964-1967)

Yıllar	Gemi Uy rukları	Emtea				Yolcu Sayısı			
		Boşaltma (1.000 t)	%	Yükleme (1.000 t)	%	İnen (1.000)	%	Binen (1.000)	%
1964	Türk	1.924	36	483	14	15	14	13	15
	Yabancı	3.443	64	2.932	86	76	84	74	85
	Toplam	5.367	100	3.415	100	91	100	87	100
1965	Türk	2.237	41	737	23	17	13	27	20
	Yabancı	3.213	59	2.422	77	117	87	106	80
	Toplam	5.450	100	3.159	100	134	100	133	100
1966	Türk	2.371	39	502	18	19	14	19	15
	Yabancı	3.671	61	2.254	82	112	84	105	85
	Toplam	6.042	100	2.756	100	131	100	124	100
1967	Türk	2.098	29	472	19	21	12	23	12
	Yabancı	5.048	71	1.965	81	160	88	159	88
	Toplam	7.146	100	2.437	100	181	100	182	100

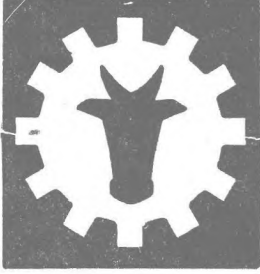
Kaynak: Aylık İstatistik Bülteni, Sayfa
43, Devlet İstatistik Enstitüsü,
Mayıs 1968, Ankara.

Yukarıdaki tablodan da görüleceği gibi Türk Ticaret Filosunun toplam Uluslararası Deniz Ulaştırmasında nakledilen mallardaki nisbeti 1964 yılında % 25 iken, 1965 yılında % 32 e yükselmesine rağmen bu ilerleme daha sonraki yıllarda % 24 e kadar gerilemiştir. Bu gerilemenin sebeplerinin birincisi Türk Deniz Ticaret Filosunun gençleştirilmemesi ve senelerdenberi tonajının arttırılmaması ile ikincisi 1962 yılından itibaren evvelce uygulanmakta olan ithalât-ihracat mallarının % 50 sinin Türk Ticaret Filosu ile nakli şartının Hükûmetimizce kaldırılmış olmasıdır.

Türk ve Yabancı Ticaret Filoları arasında yolcu nakli hususundaki mukayese gelince; 1962 yılına kadar Ulaularası yolcu nakli Türk Ticaret Filosu lehinde iken, 1962 den sonra durum tamamen aksi olmuştur. Yukarıdaki tablodan da görüleceği gibi bu gerileme halen de devam etmektedir. Uluslararası Deniz Ulaştırmasında Türk Gemileri ile nakledilen yolcu adedinin toplam adede oranı 1964 de % 16, iken 1965 de % 17 e yüksel-

mesine mukabil 1966 da % 15 ve 1967 de ise % 12 e kadar inmiştir. Bu gerilemenin başlıca sebepleri olarak; Türk Ticaret Filosundaki yolcu gemi tonajının bilhassa azalması, döviz tasarrufu dolayısıyla halkın memleket haricine çıkma tahdidi, yabancı yolcu gemilerin artan rekâbeti ile gün geçtikçe artan turistlerin yabancı gemileri tercih etmeleri gösterilebilir.

Bu durumlar muvacehesinde gerek Uluslararası mal naklinde, gerekse yolcu naklinde zuhur eden gerilemelerin telâfi edilmeleri için plânlı bir şekilde Deniz Ticaret Filomuzun tonaj ve adet itibariyle büyültülmesi ile mevcut kullanışsız ve rantabl olmıyan gemilerin genç, modern ve rantabl olan gemilerle yenilenmeleri elzemdir. Böylece Dış Ticaretimizin geliştirilmesinde büyük hizmetleri bulunan deniz ulaştırması arzu edilir duruma getirilmiş olabilecek ve senelerdenberi devamede gelen dış ticaret açığımızın kapatılmasında ve dolayısıyla tediye bilânçomuzda çok önemli katkılar sağlanabilecektir.

Arıları Söndürmek Suretile yapılan Bal sağımı dahamı iktisadidir

Nizametten KAYRAL
Arıcılık Uzmanı

İşi hissi yönden mütealâ ettiğimiz zaman, «Arıları söndürmek suretile bal sağımı yapmayı», tabii hadiselerle aykırı, doğru olmuyan, lüzumsuz ve faydasız bir hareket olarak kabul eder ve bunu yapanları kınarız.

Halbuki, Ziraattan maksat toprağı azami derecede istismar ederek fazla ürün, hayvancılıktan maksatta, hayvanı azami derecede istismar ederek daha çok verim almaktır.

Yeryüzündeki bütün çalışmaların ekonomik hedefi, daha az emek ve masrafla daha çok şey almaktır. Bu değişmez bir iktisat kanunudur.

Bu kanunu okumamış olmakla beraber, Tokat'ın Batmantaş köyü arıcıları, Konik Kovanlardaki anaç tabir ettikleri oğul vermemiş kovanlarla, birinci oğulların bal hasadını, arılara kürürt tütüsüsü vererek öldürmek suretile yaparlar. Bunun nedenlerini şöylece sıralayabiliriz.

1. Bu köyde, kovanlar Külahsı şekilde örülmüş sepetten yapılmış ve üzerleri mayısla sıvanmıştır.

Başına giyecek mazbut bir maskesi, eline giyecek eski yün çoraptan başka bir eldiveni, kuru tezek veya kavı yakarak arılara duman verecek kürekte başka bir körüğü olmuyan arıcı için, Konik kovanlardan bal sağmak; ya ölümü, yahut da birkaç gün döşşekte şişler ve acılar içinde yatmayı göze almak demektir.

2. Kızılyokuş tepesinden daha yüksek olup asgari 1.000 metre rakımın üstünde bulunan bu köyde kışlar sert ve uzuncadır. Dolayisilede bu ilkel kovanlarda arıları kışlatarak bahara sönmeden çıkarabilmek zaten mümkün değildir.

3. Bu köyün arıcıları, arılarını ahır ve ağıllara koymak suretile kışlatırlar. Arı mevcudu çok ve içinde balı da fazla olan arıların, ahır ve ağıllar gibi oldukça sıcak ve suhneti kışın 6-8 derecenin

üstüne çıkan havasız rutubetli bir yerde kışlaması da mümkün değildir.

4. Oğul vermemiş, anaç denilen bir kovan ile, erken çıkan, baş veya burun denilen birinci oğullar daima diğer kovanlara nazaran fazla bal vermekle beraber, bunların Ana'ları yaşlıcadır. Ertesi sene bir yaş daha ihtiyarlıyacak bir anaya malik kovan ise az bal vermiye ve hatta müdahale yapılmazsa bazen sönmeye namzet bir kovandır. İçindeki petekler de ertesi yıl daha çok sıyahlaşır, petek gözleri küçülür ve arıların üremesine elverişsiz bir hale gelir.

5. İkinci ve son oğullar geç çıktıklarından dolayı bal yapamamış ve kovanlarını da tam dolduramamış olduklarından, kovanları içinde hayli boşluk vardır. Bu durum, az mevcutlu arıların, kışı a-hır ve ağıl şartlarında emniyetle geçirebilmesini mümkün kılmakta ve bunların ana arıları da çok genç olduklarından, ilkbahara pek mükemmel bir damızlık olarak çıkmaktadırlar.

Batmantaş köylüleri, bu nedenlerin Teknik sebeplerini bilmemektedirler tabii. Fakat, asırların süzgecinden geçen tecrübelerinin onlara verdiği bu inisiyatif, hoş karşılamak, takdir etmek, tetkik etmek, modern kovanlarla Teknik şekilde çalışmalarını takip, gezginci arıcılık yaparak sonbahar ve ilkbaharı engin yerlerde geçirmelerini teşvik etmek, kovan, malzeme ve temel petekle onları teçizatlandırmak, önlerine düşüp bankadan kredi almak gerekir.

Gelelim Kanada Devletindeki arıcıların durumuna.

Şunu hemen kaydedelim ki; Kanada arıcıları, kovanlarından ortalama olarak 70 kilodan aşağı bal aldıkları yılları verimsiz geçen bir sene olarak kaydetmektedirler. Yeni dünyada arıcılık, bir zevk, merak ve allah ne verirse şükür duru-

mundan çıkmış, Balı, Südü, Polleni, Zehiri ve hatta cilt kanserine iyi geldiği tesbit edilen ve bizde kazınıp atılan Prepolisi ile milli servete büyük katkıda bulunan muazzam bir gelir kaynağı haline sokulmuştur.

Malûm, Kanada kuzey kutbuna yakın olduğu için -bizim 1500 rakımın üstünde bulunan köyler gibi- buralarda arıların çalışma mevsimi yılda 4-5 ayı geçmez. 7-8 ay arıların çalışmasına gayri müsait geçen bu memlekette, bizim Kars-Ardahan bölgesinde olduğu gibi 2-3 aylık çalışma devresinde, çiçeklerinden oluk gibi bal akar..

İşte, 3-4 aylık devrede 70-120 kilo her kovandan bal alan arıcı 8 ayda arıya yapacağı bakım masrafı ile ona bırakacağı asgırı 15-20 kilo bılı da tasarruf etmek için arılarının hepsini birden özel ilaçlarla öldürür. Kanada arıcısı yalnız kovan-daki tekmiş balı almakla kalmaz. Yapısı fazla miktarda protein ihtiva ettiğinden dolayı, arı sürfelerini de özel aletlerle ayırarak onuda kızartıp mutbağında kullanır.

Şimdi, haklı olarak okuyucularımızın hatırına şu gelecektir. Pekiy, bu arıcılar her yıl tekmiş kovanlarını söndürerek bal alıyorlarda ertesi yıla damızlık arıyı nereden temin ediyorlar.

Bizde bir Fenni arı kovanını temin etmek için ya birkaç işgününüzü kaybedecek veya en az birkaç hafta bozuk düzen bir ambalaj içinde, birkaç yeride tamire muhtaç olarak gelmesini bekliyecek veya bin müşkülâtla bir marangoza yaptıracağınız. Hele bir arı oğulunu temin ve nakletmek ve istediğiniz anda birkaç kilo arı satın alabilmek için en ufak bir imkânımız yoktur Türkiyede.

Fakat, Kanada'nın arıcısı bizim durumumuzda değildir. Amerikanın Kali-

forniya eyâletindeki bir arıcılık şirketine, bir telefon veya tel çektimi, birkaç saat sonra, çimento torbaları gibi kağıt torbalara itina ile istiflenmiş arı kovanı ve özel kutuları içinde oğul arısı kapısındadır. Hem de çeşit çeşit, istediği cins ve ırkı taşıyan arılar.

Fransız arıcısı, bol çiçekli yüksek tepelere kovanlarını Helikopterlerle bi-

rakabilirken, biz daha katır ve merkep sırtında köylümüzün arısını her yıl çıktığı yaylaya götürebilmesi için, bir Teknik kovan tipi ne yapabilmiş nede kağıt üzerinde bir plânını vermişizdir arıcılarımıza.

Arıcılığın önemi, faydaları, aile ve millet ekonomisindeki yeri henüz anlaşılamamıştır Türkiyemizde.

Ölümünün Yıl Dönümünde
Yüce İnsanın Hatırasına

Dr. Albert Schweitzer

Öğ. Gör. Süleyman ARISOY
A. Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.

«Hayatta mutlu olmak isteyen bir kimse bu uğurda çok şeylerden vazgeçmelidir. Kendi elem ve acılarımızdan tek çıkar yolu, başkalarının acı ve elemlelerini dindirmek için gerekli yardımı yapmaktır. Evrende yaşayan herkes ıstırapların yükünü beraberce taşımak zorundadır.»

Dr. A. Schweitzer

Dr. Albert Schweitzer 14 Ocak 1875 tarihinde yukarı Alsas'ın Kayzersberg kasabasında ciddi, orta halli ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Onu mes'ut etmek için her türlü fedakârlığı yapmaya hazır ailesine karşılık, o daima acı ve yokluk çeken kişileri daima kendine dert etmiştir. Çok genç yaşta çalışkanlığı, parlak zekâsı ve üstün nitelikleri ile büyük başarılar elde etmiştir. Kant felsefesini çürüten büyük filozof ve incil inceleme-riyle çığır açan aydın din adamı ve çağımızın en iyi J. S. Bach'ı anlayıp çalabilen org virtüözü oldu. Doktor, gerçek hümanist ,müzisyen ve din felsefe adamı olan bu ölümsüz kişi, ilâhiyat doktoru, felsefe doktoru, müzik doktoru, tıp doktoru ünvanlarını kazanmıştır.

A. Schweitzer 1913 ten 1965 yılı ölümüne kadar 52 yıl dinlenmeden Afrika'da san'at, ilim felsefe ve tıpla uğraştı. Bu arada, Afrika folkloru alanlarındaki türlü san'at, inanış, davranış, düşünce ve yaşantıları da inceledi. Yazdığı çeşitli yazılar ve kitaplarında bunları işlemiştir. Afrika folklorunu inceleyen ilim ve san'at adamları için A. Schweitzer'in bu eserleri önemli birer kaynaktır.

Ona yöneltlen eleştirilerde, onun tıp, din, san'at, folklor, müzik gibi çeşitli dallarda uğraştığı ve bunlardan herhangibirinde uç olamayışdır. Gerçekte önemli bir sorundur bu, insanın sadece bir alanda uç olup diğer beşeri alanlarda sıfır olması mı yoksa, her çeşitli beşeri konuda orta olması mı iyidir?

Bir Grek atasözüne göre (Pan Met-
rion Ariston - Herşeyin ortası fevkalâde-
dir) şeklinde cevaplamak daha doğrudur.
Çünkü, modern dünyanın insanı mü-
kemmell sayabilmesi için her konuda orta ve ilişkili olması gerekiyor.

Fakat, A. Schweitzer'in uğraştığı bütün dallarda ağır basan tarafı bu konulardaki insanîyetçiliğidir. İnsan sevgisidir.

J. Kennedy «Gerçek sevgi, bencillikle ilgisi olmayan ayrı bir sevgidir. Bunun için fedakârlık gerekir.» diyor. Bütün insanlar ise buna ulaşamazlar bazı zorluklar vardır. Louis Fischer «Asıl zorluk, ego-ben'den gelir. Maddesel bir çok şeylerin altında gizlenmiş olan ben, toplumda bir mevkîye ulaşmak, sevimli tanınmak, yahut güç sahibi olmak gibi şeylerdir ve böyle insanların tanıdığı tek «ben» budur. Onlar bu «ben» i hayali yeni bir ben ve maddesel süslerden sıyrılmış bambaşka bir hayat için gözden çıkarmak istemezler.» şeklinde yorumlamıştır. A. Schweitzer işte bu ego-ben'i içinden sıyrıp atmış bir kişidir.

Aşırı nasyonalizm, ırkçılık, ideolojiler, dinler ve diğer inançlar daima insanı diğer insana düşman eden zararlı akımlar olmuş, kişiyi hümanizm'den ayırmış, bencil, sınıfçı, bölücü ve barbar yapmıştır.

İnsanın varoluşundan bu yana, insanîyetçilik-humanizma ancak aynı görüş, inanış, duyuş ve düşünüyü içinde bulunan guruplarda ve bölümlerdeki insanlara pek az uygulanmıştır. Aynı paralelde olan Mahatma Gandhi humanizma için, «insanlık bir denizdir. Bu denizin birkaç damlası kirli ise bu, denizin kirli olduğu anlamına gelmez.» «Diğerlerinin ne yaptığını düşünmeyin. Her birimiz ışığı içimize çevirmeliyiz ve elimizden geldiği kadar içimizi aydınlatmalıyız.» diyor.

Görülmektedir ki A. Schweitzer'in pa-

raleline girebilecek Florance Nightingale gibi birçok ünlü kişiler de vardır ve paralel geniş, yaygın ve eskidir.

Thomas Paine Dünya benim ülkem, insanlar benim kardeşlerim, iyilik yapmakta benim dinimdir.» George Noore ise, Gerçek olan bir tek yarış vardır; İnsanlık yarışı.» diyor.

Thomas, More, Utopia adlı eserinde insanlık ve insanlık sevgisi ile ilgili olarak; İnsan, sevgilerin de ve nefretlerin de aklın sesini duyan insandır. Akılsa önce varlığı ve sağlığı borcu olduğumuz yüce Tanrı'yı sevmeye yöneltir bizi. Sonra da gamsız kasavetsiz yaşamasını öğretir ve kardeşlerimiz olan başka insanlarla sevincimiz paylaşma isteğini verir bize.» «Tabiat insanları yardımlaşmaya, hayatın sevinçli sofrasına ortakça oturmaya çağırır.. Başkalarının rahatını kâçırp kendi rahatını artırmak tabiata karşı gitmektir.»

Ama ne var ki, insanîyetçi olabilmek için din, ırk, milliyet, düşünce ayrılığı gözetmeden içten-kalpten gelen spontane bir hisle insanı insan görebilme yeteneğine sahip olmak gerekir.

Bu yeneğe erişmiş kişiler dünya yüzeyinde yok denecek kadar azdır. Bu çıkarıcı, maddeci, aç gözlü, egoist, küçük hesaplı, büyük gözüken veya büyük yerleri kaplayan küçük psikopat insanların bulunduğu eski ihtiyaç, göçmüş kokuşmuş dünyada düşmanlık daima egemen olmuştur.

Dünya kurulduğundan bu yana insanlık ayrı dine, dile, ırka, millete, inanış, düşünüş ve anlayışa daima düşman gözü ile bakmış ve onu yok etmeye uğraşagelmiştir. Denebilir ki, her yaşayan insanın ömrü bu tebeşir dairesi içinde tükenmiştir.

İnsanları yaşantılarına göre üçe ayırmak kabildir:

- 1 — Vojetatif insan (bitkisel yaşayan insan)
- 2 — Hayvansal insan (yaşantısında hayvansal olan insan)
- 3 — İnsansal hayat yaşayan insan (insan olarak fikren ve manen iyi duygularla gelişmiş insan)

Gerçi bu ihtiyar dünyanın oluşumundan bu yana Evolüsyon Teoremine göre biyolojistler ve felsefeciler en gelişkin ve ileri yaratık olarak insanı gösterirlerse de, bu fiziksel ve düşünsel, us yönünden gelişme olarak tanımlanmalıdır.

Oysa ki, bu insan denen kitlede çağımıza değin ruhsal, insansal ve yüksek düşünce, davranış tutumu ile yaşantısını insansal olarak sürdürebilen gerçek insan çok azdır. Dünyada çoğu insan toplumu çıkarıcı, derin olmayan düşünce ve ruhsal yaşantının ötesine gidemiyen bencil ve biyolojik yaşantısı daha çok bitkiselliği ağır basan varlıktır.

Rekâbet hissi, bencilik özgeilik, düşmanca davranış, tutum ve düşünceler, türlü ayrılık ve ayrışımı yaratan farklılaşmanın ön görülmesi, doymak tükenmek bilmeyen aç ihtiras ve edinme davranışları, haset, gurur, küçük görme, üstünlük iddiaları nihayet bunların en acısı ve alçakçası başka canlının hayat, hukuk ve hakkına, kişiliğine, tecavüz veya onu feda etme tutumu, davranışı asırlarca insanları birbirine düşman etmiş, kamplara ayırmış ve insanı insanlıktan ayırarak daha çok mekânîk, duygusuz hayvansal ve bitkisel canlı haline sokmuştur.

Başka insanın acısı, yokluğu, noksanlığı, güçsüzlüğü ile acı duyan bunun için duygusal ve maddesel dünyasında fedakârlık yaparak yardım etme amacı ile ona katkıda bulunabilen ve bu olumsuz durumunu yüklenmeye, paylaşmaya çalışan kişi ancak gerçek insan sayılabilir.

İnsanlık ve 20. Asır uygarlığı içinde ve Afrika'da çıkarlar için milyonlarca insan su gibi ölüme harcanmıştır ve harcanmaktadır. Ne utanç verici paradoksal bir olaydır ki; bu ortamda A. Schweitzer gibi bir insan, marjinal bir insan canlısı için idealizm uğrunda ömrünün sonuna kadar çalışmış ve tüketmiştir.

A. Schweitzer bugün öldü, yaşarken bile onu çoğu insan tanımadı tanıyanların bir kısmı da ona yaşantısında fantazist gözü ile baktılar. Bugün ölümünden sonra gerçek kişiliği objektif ölçü ve düşünce açısından felsefesi, ideali ele almakta ve dünyaya kitapları yazıları, ilmi ve san'atı ile tanıtılmaktadır.

Yarınki dünyalarda daha mutlu gelecek için daha nice nice A. Schweitzer gibi insanların aramızda çoğalması gereklidir.

5. 9. 1965 te, Eylül ayı içinde ölüm yıldönümünde andığımız insanlığın bir sanı öldü.. Belki nice yıllar böyle ender kişileri insanlık ilim ve san'at uğruna yitireceğiz. Devirler, kuşaklar yitirilecek ama bir gün insanlığın, insan haysiyetinin her şeyin üstesinden geleceğine inanıyoruz, daha doğrusu inanmak istiyoruz. İmanımız, düşüncemiz ve çabamız bu...

Nihaî insanın maddî ve manevî her alandaki acılarını, yokluklarını bir toplum, toplumsal olarak duymadıkça, hal çaresi bulamadığı sürece yer yüzünde çekişmelerin, harplerin, dalaşmaların önü alınamıyacaktır.

Yazımı, o yüce insan için evvelce yazdığım bir mektubumla bitiriyorum.

«A. Schweitzer zamanımızda (İnsaniyet Dini) nin modern, gelişmiş, san'atçı ve idealist bir peygamberidir. O, insanlık haysiyet, yaşantı ve kişiliğinin payımal olduğu 20. Asır için bir sembol halindedir. Materyalist, çıkarıcı, sömürücü ve e-

goizmi için insan ve insan kitleleri üzerine basarak yükselmeye uğraşan barbarca, psikopata-sosyal toplum ve davranış karşısında bu gün hayal ve santi-mantal inanç halindedir.

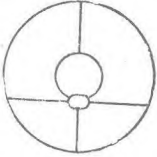
Kazandığı Nobel Armağanını bile almaya vakti olmayan, insan ve insaniyete hizmetten kısa bir süre ayrılacak kadar boş kalamayan meslek ve idealine bunca bağlı olan bu kişi eğer Totemizm devrinde ortaya çıksa idi tapılacak kutsal bir

Myth olurdu bence..

A. Schweitzer çağımızın formalist, dinsel şekilci, çıkarıcı dindarları için gelişmiş, pozitif ilim ve görüşe dayanan yeni bir dinin öncüsüdür. O, ibadetini alaha karşı vecibelerini insana, insanlığa hizmet etmekle yerine getirmiştir. 5 Eylül 1965 te toprağa verdiğimiz ve ölümsüzlüğe geçmiş olan bu idealist, kutsal kişi, kendinden sonrakiler için de örnek ve bayraklaşmış bir kişidir.»

Ziya Gökalp'ın iktisadî 2 makalesi

Derleyen: Orhan ERDENEN

İktisada Doğru

Ziya GÖKALP

Bir milletin ihtiyaçları, manevi ihtiyaçlarına münhasır değildir, Maddi ihtiyaçları da vardır. Cemiyetin manevi ihtiyaçlarından din, Ahlâk, sanat, muakale, Lisan gibi faaliyetler. Doğduğu gibi maddi ihtiyaçlarındanda (İktisat) namını verdiğimiz faaliyet vucuda gelmiştir.

(İçtimai faaliyetlerle onlardan bahsedilen ilimleri ayırt etmelidir. İktisat, içtimai bir faaliyetin adıdır. Bundan bahsedilen ilme (iktisadiyat) namı verilir. Ahlâktan bahsedilen ilme (Ahlâkiyat) sanatın bahsedilen ilme (bediiyat) Dinden bahsedene (Diniyat), Lisandan bahsedene (Lisaniyat) fenlerden ve aletlerden bahsedene (Fenniyyat) adları verilir.

İktisat, sair içtimai faaliyetlerin temelidir. Zira, bir cemiyette, her günkü yiyeceğini düşünmeyecek derecede irada malik adamlar bulunmazsa orada alimler, san'atkarlar, filosoflar çıkamaz. İnsanın bir taraftan karnını doyurmak için hoşlanmadığı bir hürfetle iştiğal ederek para kazanmağa çalışması, diğer taraftan nefsinin ilme, sanata, felsefeye vakfetmesi mümkün değildir. Bu gibi yüksek faaliyetlere nefislerini vakfedenler, bir taraftan yalnız zevkalacağı işlerle meşgul olabilecek kadar bir irada, diğer cihetten kütüphane, darulistiğal, fenni aletler gibi vasıtalarla malik bulunan fertler arasından ayrılabilir. Türkiyede İktisadın in-

kişafı zengin bir sınıf yetişmediği için, yalnız zevk aldıkları işlerle uğraşan kimseler pek azdır. İlim, San'at felsefe gibi faaliyetler ise ancak fıtrî bir incizapla, deruni bir zevkle yapılacak işlerdendir. İlmi, sanati, felsefeyi bir maaşiyet vasıtası yapmak isteyenler, Alim, sanatkâr, filosof olamazlar. Türkiye'de Büyük alimlerin, Sanatkârların, Filosofların yetişmemesi, iktisadî hayatımızın çok geri olmasındandır. Memleketimizde hayatını, bu gibi hasbi zevklere vakfedecek refahlı gençler yok gibidir. İspinoza gibi, Janjaksuso gibi adi el işleriyle kaniye geçinerek zamanını bu gibi yüksek faaliyetlere hasıredenlerse her yerde enderdir.

Türkiyede ötedenberi fitri faaliyetlerle az çok uğraşanlar memurlar sınıfıdır. Bunlarda, ancak resmi vazifelerinden ihtilas ettikleri kısa zamanlarda bu gibi lüks işlerle uğraşabilmişlerdi. Mamafî, memurların bu yüksek işlere gösterdikleri heves. Bu yolların ta nihayetine kadar giderek hakiki mütehasşıs olmaları için değildir. Memurların, bu fikrî işlerle uğraşmasına yegane saik, «tezyinizat» modasıdır. Şarkta ötedenberi, fikri hüneler, müdir sınıfları süsleyen zinetler gibi telekki edilmiştir. Eski devirde on iki ilim ve höneri öğrenerek, her işten bahsedebilir. Bir hezarfen olmak, Bütün gençlerin büyük emeli idi. Avrupada bu

gibi kimselere «dilentant» denilir. Fakat, Orada dilentantlar beyenilmeyen bir zümre oldukları halde, bizdeki hezarfeler en makbul güzidelerden sayılır. Avrupa-da, yalnız mütehasısların eserlerine kıymet verilir. Bizde ise, her şeyden bahsedebilenler Otorite tanılır. Bunun sebebinde yine iktisadî hayatta bulabiliriz.

Bir memlekette iktisadî hayat ne kadar yüksekse, taksimi amalda o derecede derindir. Yüksek faaliyetlerin birer ihtisas mesleki olabilmeside, ancak taksimi' amalın çok derinleşmiş bulunduğu yerlerde kabildir. Demekki İlimde, Sanatta, Felsefede ihtisas mesleklerinin zuhuruda iktisat sahasındaki taksimi'amalın inkişafına bağlıdır. O halde, bizde yetişen en Büyük mütefekkirlerle Ediplerin neden dolayı hezarfen kaldıklarının sırrı anlaşıldı. Meselâ, ateşin bir vatanperver olan Namık Kemal'in hem idare memuru, hem siyasi muharrir, hem romancı, hem tiyatro yazar, hemde şair olması, bir dereceye kadar memleketimizdeki iktisadî şartların bir neticesi idi.

Emrullah, Mahmut Esat, Ahmet Mithat efendiler gibi muhitulmuarifici simaların yetişmeside bir dereceye kadar bu iktisadî şartların neticesidir. Bizde ihtisasa bir dereceye kadar kıymet veren, az çok İlim aşkı ile yahut sanat zevki ile yazı yazan iki şahsiyet hatırıma geliyor: Şemseddin Sami, Tevfik Fikret mamafi, bunların ihtisasadaki dereceleride memleketimizdeki iktisadî taksimi'amalle mütenasip olduğu nazardan uzak tutmamalı.

İktisadî hayatın yükselmesi, yalnız mütehasısların yetişmesi için lâzım değildir. Diğer iştimaî faaliyetlerin yaşamasıda, her birinin zengin bir bütçeye malik olmasına bağlıdır. Meselâ yükselmesi için Büyük kütüphaneler Millî hazinesi evraklar, Etnoğrafi ve tarih müzeleri, Encümendânışlar, Darulfenunlar darulmesailer Darulıştiğaller lâzımdır. Bunları yaşa-

tabilmek için Büyük bir maarif Bütçesi ister. Bediiyat içinde müzeler, tiyatrolar, Darulelhanlar, Darulbedayiler, Sergiler, konserler lâzımdır. Bunların vücuda gelmeside zengin bir bütçeye muhtaçtır. Ahlâk nuktai nazarındanda, Milletin harici istiklalını kurtaracak Ordu ile Donanma, dahili emniyet ve adaleti temin edecek idare ve adliye gibi geniş ve büyük teşkilâtlara ihtiyaç vardır. Bu teşkilâtların milyarlarca masraflara muhtaç olduğuda meydandadır. Bunlardan başka dinin teşkilât ve ibadetleride zengin bir bütçeye muhtaçtır. Avrupalılarla Amerikalılar dini ayınlar için Milyarlarla para sarf ediyorlar: İtalyada Taranto şehrini himaye eden Azize mahsus bir mukaddes gün vardır. Bu günün hususi bütçesi bir milyon İtalyan frangıdır.

Görüliyoruzki yüksek ferdiyetler gibi, yüksek faaliyetlerinde doğması ve yaşaması hep iktisadî hayatın yükselmesine bağlıdır. O halde, İktisada verilecek ehemmiyet, yalnız maddi Refahı temin etmekle kalmaz, Yüksek faaliyetlerin mümkün olmasına da zemin hazırlar bir memlekette iktisadî hayat yüksek değilse, ne İlim, ne San'at, ne Felsefe, hatta nede ahlâk ve din yüksek tecellilerini gösteremez. Demekki en manevi zevkleri, en ruhani vecitleri duyabilmek için de yine iktisadî hayatın yükselmesi iktiza ediyor.

Bu hakikat, yalnız bu derecede kalırsa idi hiç bir kimse onu kabul etmekten çekinmezdi. Fakat, (karılmarks) ile taraftarları bundan müfrit bir mezhep çıkardılar. «Tarihi maddecilik» namını alan bir iştimaî mezhebe göre, iştimaî hadiseler arasında şeniyet olan yalnız iktisadî hadiselerdir. İlmi, Felsefi, Bedii, Ahlâkı, Hukuku, siyasi, lisani, dini hadiseler. «Gölge-hadiseler» den ibarettir. (Gölge-hadiseler = epi Fenomenler» insanın fiillerine hiç tesiri olmayan kendi bölgesi gibi, tesirden kuvvet ve nufuzdan ari boş görünüşler demektir.) Yine bu mez-

hebe göre, iştımai amiller mahiyetine hadiselerdir. Diğer iştımai hadiseler yalnız netice olabilirler. Fakat asla sebep olamazlar.

Görülüyorki (Tarihi maddecilik) in esası, iktisadî hadiselerin Ehemiyetini gösteren sade, basit bir hakikattır. Fakat, bu hakikat, mübalıgalı bir şekle sokulunca hakikatlığını kayıp etti. Çünkü, evvelâ, iştımai hadiselerin her nevî, bir iştımai şeniyettir. Saniyen bu hadiselerin her nevi diğerlerine ve bunlar arasında iktisadî hadiselere müessir ve sebep olabilir. Meselâ sıhr dinden doğduğu gibi, İktisadî tekniklerden bir çoğuda sıhrdan doğmuştur. Ahlâkı, Hukukî, Siyasî, Bedii, Felsefî, Lisani, Fenni hadiselerin, İktisadî hadiseler üzerindeki müessirlikleri sebeplikleriyle hiç bir suretle inkâr olunamaz.

İktisada mübalıgalı bir mevki veren mezheplerden biriside, (Edmondemolmen) in tesis ettiği iştımai mezheptir. Bu mezhebe göre yarınki cemiyet, yalnız müstahsillerden ibaret olmalıdır. Bu dustur, mücerret şeklinde herkes tarafından kabul edilebilir. Çünkü (müstahsil) kelimesinin medlulu nuktai nazarlara göre değişir. Edmondemolmenle taraftarlarına göre «Müstahsil» yalnız iktisadî hayattaki maddi mahsulleri vücud getirenlerdir. Halbuki hakiki iştımai-yatçılara göre, Dini, Ahlâkı, Bedii, Muakalavi vecitlere, zevklere menba olan eserleri vücuda getirmekte bir istihsaldır. İstihsalın gayesi İnsanlara refahla beraber sadetide temin etmektir. Refah maddî istihsalleri istilzam ettiği derecede sadette manevi istihsallerle luzum gösterir. Müstahsilin manası genişletilince, bir şair, bir filosof, bir alim, bir musıkışınas bir ressam, bir mimarda müstahsildir. Vatani tehlikeden kurtaran, Devlete Asrı kanunlar yapan, Dini ve Ahlâkı İntibahlar vücuda getiren, Askeri ve Siyasî Ahlâkı ve Dini Büyük adamlarda birer fe-

yizli müstahsildir. O halde, «Yarınki cemiyet, mütehassislardan mürekep olmalıdır.» demek daha doğrudur çünkü, her mütehassıs müstahsil olmakla beraber mütehassız kelimesi, - İktisadiyatta hususi bir manada da kullanılan - müstahsil tabiri gibi sui tefehhume sebep olmaz.

İktisadî taksimîamalın inkişafı, aynı zamanda iştımai faaliyetlerin biri birinden temyizi ameliyesilede yoldaşlık eder. Terakki etmemiş cemiyetlerde, hukuk, Siyaset, Ahlâk, Felsefe, San'at ilim gibi faaliyetler Dinden henüz tamamiyle temeyyuz etmemişlerdir. İştımai taksimî amal, bunlarında biri birine karşı hürriyetlerini temin eder iştımai bir hayatın, iştımai bir faaliyetin hürriyeti, kendisi için olması demektir. Meselâ bazılarınca, San'at Ahlâk için yahut İktisat içindir. San'ata bu nazarla bakmak, San'atın E-salet ve hürriyetini kabul etmemektir. Hakiki san'atkarlar ise daima «San'at San'at içindir» Düsturunu şiar edinmişlerdir. San'atın kendisi için olması bizat-hi bir gaye tanılması demektir. San'at, başka bir şey için olursa, o zaman yalnız bir «vasta» mevkünde kalır. Bir «gaye» mertebesine çıkamaz.

San'at hakkındaki bu iki nuktai aynı ile Ahlâk, Din ve muvakale hayatları hakkındada mevcuttur. Bazılarınca, Ahlâk cemiyetin intizamı için bir vasıtaadır. En yüksek faziletlerin, hiç bir gayeye matuf olmayan feillerde tecelli ettiğini geçen müsahebemizde gösterdik, Dinde hiç bir zaman başka bir gayeye vasıta olmakla mevkunı muhafaza edemez. Din yakınli itikatlerle ve feyizli ibadetlerle ruha büyük bir vecit samimi bir sadet verir dini hayat bu vecitleri yaşamak, bu zevkleri tatmaktır. Bazılarına göre, Din, Siyaset içindir. Hakikatta ise Din yalnız kendisi içindir. Dine gerçekten kıymet verenler. Dinin itikatlarına ve ibadetlerine kıymet verenler. Yoksa, Dinin başka bir gaye için iyi bir vasıta olduğunu kabul eder

değildir. Münevver sınıfın Dini bir hayat yaşayamaması bu yanlış telâkının bir neticesidir. Çünkü, bizdeki dinciler ekseriyetle dini, bir siyaset aleti teâkki edenlerdir. Hatta, müsbet ilimleri, dinden çıkar mağa var bundan başka, Dinin kendi manevi kuvvetine ehemmiyet vermiyerek, nesihatlarını, irşatlarını hükümetin madî kuvvetile infaza çalışmasında faideli bir netice vermez.

Muakaleye gelince, buda başka bir gaye için değildir. Filozof, sırf düşünmek için düşünür. Bu serbest düşüncüsü kendisini hangi noktaya kadar götürüse, pervasızca oraya gadar gider filozoflar biri birini kontrol, tadil ve itmam ettikleri için en sür'etli düşüncülerden bile bir tehlike çıkmak ihtimali yoktur binaenaleyh hakiki muakalenin serbest cereyanından hiç endişe etmemelidir. Şimdi, bu müsahebelerden umumî bir netice çıkaralım: İştimaî şeniyetler gayet mürekkep ve mudaldır. Binaenaleyh, iştimaî hayatı tedkik edenler vahidelcanip olmamalıdır. İştimaî şeniyetleri vahde irca etmeğe çalışmamalıdır. Bazı mütefekkirlerin yalnız Dine, Bazılarının yalnız İktisada kıymet vermesi doğru değildir. Cemiyetin hayatı için bunların her ikisinde lâzımdır.

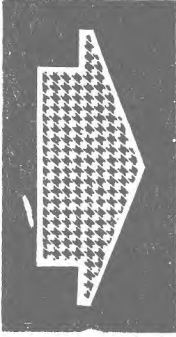
Bunlar gibi Ahlâk, San'at, Felsefe, İlimde, İştimaî hayat için aynı derecede lazımlıdır. Bunların yalnız birine kıymet verip diğerlerine ehemmiyet vermemek, vücudumuzdaki uzuvlardan yalnız birini faideli taniyüp diğerlerini faidesiz görmek gibidir. Şu kadar varki bu iştimaî hayatların hepsine kıymet vermekle beraber, aralarındaki silsilei meratibi aramakta lâzımdır. İnsanda aklın vazifesi, her şeyi lâıyk olduğu mevkie koymaktır. Adalette herkese hakkını vermektir bu müsahebelerde, muhtelif kıymetler arasındaki silsilei meratibi tayine çalışdığımız gibi, başka başka nevilerden olan cüzidelerin biri birine nazaran mevkilerinde göstermeye uğraştık. İştimaî kıymetler, bu suretle bir manzume halini, bir sistem şeklini aldı insan, İştimaî kıymetler arasında bir silsilei meratip kabul etmezse, hayatına bir program yapamaz dini, Ahlâki, Bedii, Mukalevi ve İktisadî hayatlardan her birine ne derece de iştirak etmesi lâzım geldiğini tayin edemez mütefekkir bir insanın hayatı, bu beş türlü hayatın muhassalasıdır. Bu insan muntazam bir ömür geçirebilmek için bir tabip reçetesindeki ilâçlar gibi, bu beş türlü hayatın miktarlarını ilmi bir surette tayin etmiş olmalıdır.

Küçük Mecmua

Sayı : 7

Tarihi: 17 Temmuz 1338

Diyarbakır

İktisadi inkılap için nasıl çalışmalıyız

Ziya GÖKALP

Asri devlet, Büyük sanayie malik bir devlet demektir. O halde, yeni türkiye asri bir devlet olmak için evvel emirde millî bir sanayie malik olmağa çalışmalıdır. Memleketimizde büyük sanayi vücudı getirmek için nasıl hareket etmeliyiz? Avrupanın en son ve en müterekki Fenniyatını derhal iktibas etmek mecburiyetinde bulunan Yeni Türkiye memleketinde Büyük sanayiın teşekkülü için Fertlerin ruhunda kendiliğinden teşebbüs hassasının doğmasını bekleyemez. Millî bir hamle ile, Askerlikde Avrupaya yetiştiğimiz gibi sanayide de derhal onlara ulaşmamız lâzımdır. Hemde tedrici bir tekamülün Merhallerini takip etmiyerek Avrupanın en son fenni terakkilerinden istifade ile işe başlamalıyız. Meselâ: hareketimizin mebdîi Elektrikcilik olmalıdır. Memleketimiz -Sularından istifade ederek- Büyük bir elektrik şebekesi içine almalıyız. Avrupa askerliğini Bütün inceliğine öğrenip tatbik edebilen Türk halkı sanayiinde en yeni şekillerini ve ihtıralarını öğrenip tatbik edebilir. Fakat, Askerlik yurdumuza fertlerin teşebbüsü ile girmede, Devlet teşebbüsü ile girdi.

Tebaetimizde Askerliğimiz kadar yük-

sektir. Lakin buda Devlet tarafından vatandaşımıza getirildi. O halde büyük sanayiın bütün şubelerini memleketimize idhal edecekte ancak Devlet olabilir. Türk devletide müstahsil bir devlet olmak iktidarına haizdir. Zaten, Türkler tab'an Devletcidirler. Her teceddüün, her terakkinin başlamasını Devletten beklerler. Hatta, Türkiyede İnkılâpları bile Devlet yapar. Aynı zamanda terakkiye düşman olan unsurlarla daima mücadeleler. Edende Devlet olmuştur. Vaka Devletin iktisadî işlerde selâhiyetdar olması için ibtidâ kendisinin bir (İktisadî Devlet) mahiyetine girmesi lâzımdır. Bunun içinde bütün Devlet raciller ile memurların tam manasile iktisadiyatçı olması şarttır. Memurlarını bu noktâi nazardan intihap eden bir devlet büyük bir şirket gibidir. Bugün bütçe itibarile Bulgaristandan daha büyük hususi şirketler vardırki her işleri memurları tarafından lâzım geldiği surette ifa olunmaktadır. Çünkü, bu memurlar İktisadî memurlardır. Devletimiz, yola girmekle Memleketimizde Ahlâkı bir hizmette ifa etmiş olur. Zira, Vatanımızda Sipekülâtörlerden mürekkep, yeni muhtekir sınıfının teşekkülüne de mani olmuş olur. Avrupada (Kapalist) Adı verilen bu sınıfın ne canı bir zümre ol-

duğu sulh konfranslarındaki ihtiraslarının meydana çıkması ile temamlı anlaşılmadı mı?

Bugün Avrupa Enperyalizmi ferdi kapitalizme istinat ediyor. Biz, Devlet kapitalizmi sistemini kabul edersek kapitalist temamlı aç gözlü ve yırtıcı bir tafenin memleketimizde vücuda gelmesine mani oluruz.

(1) Bu tarzların en şadesi, Devletin doğrudan doğruya kendi memurları vasıtası ile işi idare etmesidir. Bu tarzda (Reji) Usulu denilir. Memleketimizde Posta ve telgraf idaresi. Buna misaldır.

(2) Devlet, bu teşebbüse bizzat kendisi girişmezse bunu hususi bir teşebbüse tevdi eder. Bu tarzda (İmtiyaz) adı verilir. Şimendüfer İmtiyazları buna misaldır.

(3) Reji sistemile imtiyaz sistemi arasında iki sistem daha vardır. Bunlar, Temettuların Devletle mütebis arasında iş tiraki esasına müstenittir.

Bunların birincisine (Müşterekülmenfea Reji) namı verilir. Bu sistem, mevcut sistemlerin en iyisidir. Çünkü, Devlete yahut Liva ile Nahiyeye istenilen temettuleri temin etmekle beraber, bu şahsi manevileri işlerin fenni idaresinden de

azada kılar. Buna müşterekül menfea denilmesi müteşebbisin menfaata iştirakinden dolayıdır. Memurlarla amelelerinde temettua teşrik edilmesi muvaffakiyet için faidelidir.

(4) Reji ile imtiyaz arasındaki ikinci sistemde (iltizam) usuludur. Bu sistem memleketimizde çok kullanılmaktadır. Aşar vesair rusumun tahsili bile mültezime havale etmek suretinde vuku bulmaktadır. Bu hususdaki iltizam usulunun memleketimizde büyük zararları görülür müdür rusumun tahsili doğrudan doğruya memurlar vasıtası ile icra olunmalıdır?

Memleketimizde bu dört sistemin tatbikile iktisadî hayatımızda büyük bir inkılâp vücuda getirilebilir. Meselâ, Posta ve telgraf müdüriyeti umumiyesi gibi bir elektrik müdüriyeti umumiyeside teşkil edilemez mi? Memleketi Telgraf tellerile ihata eden Devlet, umumî bir elektrik teşkilâtı ile vatanımızda mucizevi bir şebeke husule getiremez mi? Filhakika, köyleri bile elektrikle Tenvir etmek yurdu-muzda fenni bir mucize gibi telâkki olunacaktır. Her türlü Makinaları Eksilozikle, Buharla, Elektrikle İşletmek memleketimiz için mümkündür. Bu işler çinde Avrupalı Haris Kapitalistlerin gelmesini bekliyeceğiz?

Küçük Mecmua

Sayı : 33

5. Mart. 1339

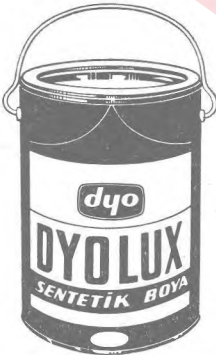
Diyarbakır

**Evinizi
boyamanız
için
sanatkâr
olmanıza
lüzum yok!**

Dyolux kullanmanız kâfi!

Boya işi herkesin gözünde büyür. Oysa, bilhassa tatil günleri için çok güzel bir meşgale ve eğlencedir. Uygun boya bulunduğu takdirde tabîî... DYOLUX sizin boyanızdır. Boş vakitlerinde yapacak işi olmayan hanımlar bile, DYOLUX sayesinde diledikleri eşyayı veya sathı kolaylıkla ve zevkle boyayabilirler. DYOLUX eli yormaz, çabuk kurur, fırça izi bırakmaz, parlaktır. Boya yapmanı dinlendirir, neşelendirir. DYOLUX kullanınız.

SENTETİK BOYA

DYOLUX

BİR **dyo** MAMULÜDÜR

BOŞ YERE
İSTIRAP
ÇEKMEYİNİZ

bir adet
OPON
SİZİ HUZURA KAVUŞTURUR

OPON, baş, diş, ağrılarını teskin eder. OPON, romatizma, siyatik ve lumbago ağrılarına karşı başarı ile kullanılır. OPON, günde 6 tablete kadar alınabilir.

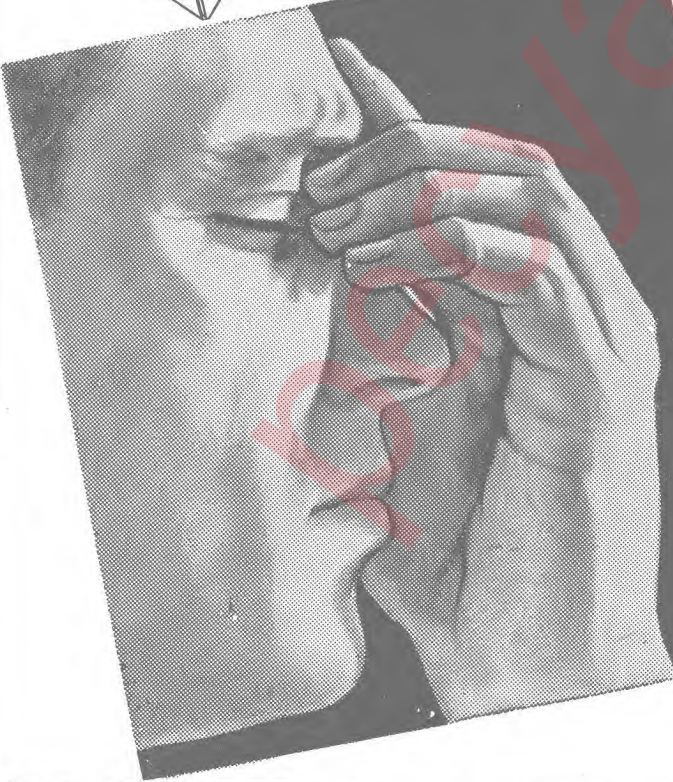
(Yeni Ajans: 4831)

Hayatı zindan eden
baş ağrılarına karşı

GRİPİN

faydalıdır

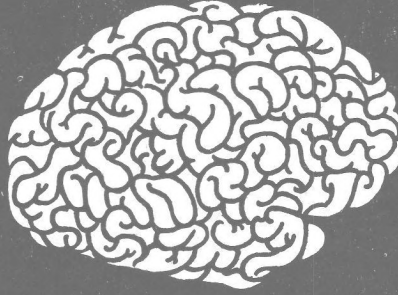

GRİPİN,
baş, diş, adale
sinir ağrılarını
teskin eder

GRİPİN,
bayanların
muayyen
zamanlardaki
sancılarında
faydalıdır

GRİPİN,
grip ve nezle
başlangıcında
birçok fenalıkları
önler

GRİPİN,
4 saat ara ile
günde 3 adet
alınabilir

Malın tasarlanmasından...

tahakkukuna kadar

her şey kalite için

ARÇELİK

Hergün dünden ilerde

(Yeni Ajans:)

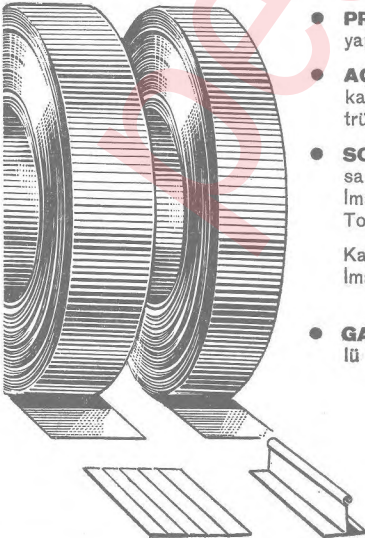
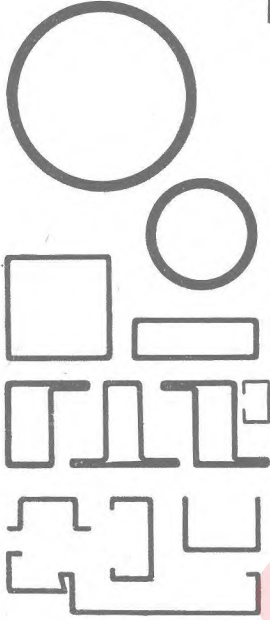

BORU SANAYİİ A.Ş.

İSTANBUL

Tophane, Salıpazarı Han Kat 8 Karaköy — İstanbul
Telefon : 49 00 03 Telgraf : BORUSAN - İstanbul

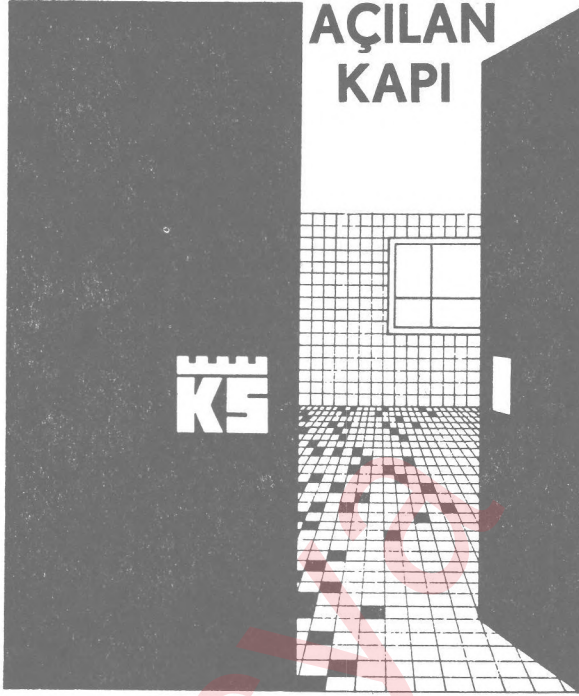
1968 YILI İMALÂT PROGRAMI

- **SU VE GAZ BORULARI :** TSE 301-DIN 2440 a göre Galvanizli, Siyah ve Bitüm kaplamalı olarak 1/2", 3/4", 1", 1 1/4", 1 1/2", 2", 2 1/2", 3", 4"
- **SULAMA BORULARI :** 51, 63, 76, 89, 102 ve 127 mm. çaplarında 0.8-1.5 mm. et kalınlığında.
- **PRESİZYON BORULAR :** TSE 302-DIN 2394 e göre 9, 13, 16, 19, 21, 25, 32, 38, 42, 48, 51, 60, 76, 89, 100, 120, mm. çaplarında ve 0.8-2.5 mm. et kalınlığında
- **PRESİZYON BORULAR :** (Soğuk çekilmiş): TSE 302 - DIN 2393 e göre
- **KAZAN BORULARI:** TSE 416-DIN 2458 e göre 51, 57, 63, 76, 83, 89, 95, 102, 108, 114, 127 mm. çaplarında.
- **GENEL MAKSATLAR İÇİN BORULAR :** 9-200 mm. çapında, 0.8 - 5 mm. et kalınlığında
- **ÖZEL MAKSATLAR İÇİN BORULAR:** Paslanmaz çelikten, alüminyum ve sair metallerden mamul borular.
- **PROFİL BORULAR:** Muhtelif şekil ve ölçülerde yapı elemanları profilleri.
- **AÇIK PROFİLLER:** Muhtelif şekil ve ölçülerde, kapı ve pencere kasaları, ile hafif çelik konstrüksiyon profilleri.
- **SOĞUK ÇEKME ÇEMBERLİKLER:** (Çeşitli sanayi ihtiyacı çemberler, ambalaj çemberleri) İmalât normu DIN 1624
Tolerans „ DIN 1544 e göre
Kalite : St 0, St 1, St 2, St 3
İmalât ölçüleri : Genişlik 15 ilâ 400 mm.
Kalınlık 0,3 ilâ 3 mm.
- **GALVANİZLEME İŞLERİ :** Sıcak daldırma usulü ile boru, profil, soğutma bloku, tekne v.s.

GÜZELLİĞE AÇILAN KAPI

Çanakkale Seramik Fayansları

ayrıca: karoseramikler
karomozaikler
elektro - porselenler
yüksek ve alçak gerilim izolatörleri

**Yuvanızda
bahar**

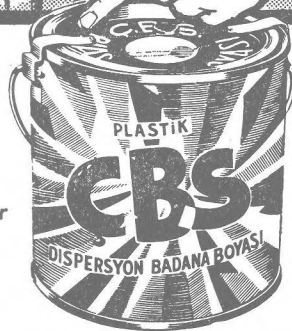
ÇBS

**ile
başlar**

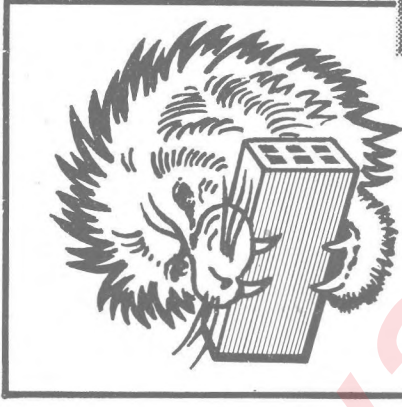
*Çok kolay sürülür
Tamamen kokusuzdur
Çok çabuk kurur
Solmaz, çatlamaz
Su ile yıkanır
Fevkalade cazip pastel renkler*

**ÇAVUŞOĞLU
BOYA SANAYİİ
İSTANBUL**

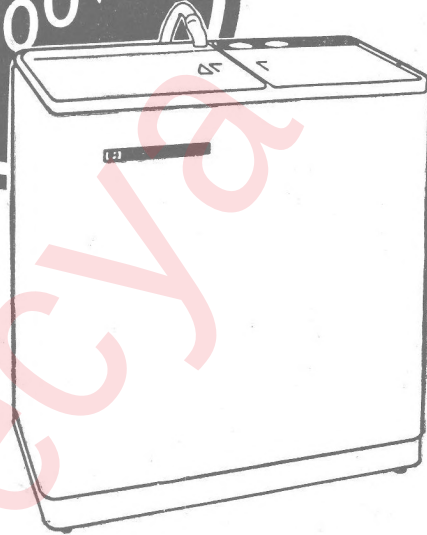

ARSLAN tuğla

ATEŞ TUĞLASI
YAPI TUĞLASI

FABR.: Silâhtar C. 148 Eyüp-Tel : 21 11 32 - MAĞ.: Tersane Cad. 67 Karaköy-Tel : 44 30 40

1407 M

DÜNYADA EN ÇOK SATILAN ÇAMAŞIR MAKİNESİ

Mataş Ticaret A.Ş. Halaskârgazi Cad. 133
Pangaltı - İstanbul Tel: 47 44 30

(Moran Reklâm: 2172)

YENİLİK BASIMEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Cemal Nadir Sokağı
Büyük Milâs Hanı No. 45 - 46 - 47 - 48
Telefon : 27 11 53 - 22 56 41 İstanbul

DİZGİ BASKI CİLT

" Kartvizitten Gazeteye Kadar ..
bütün işlerinizde güvenle
başvuracağınız en yetkili müessese

FACIT AX

OTOMATİK MUHASEBE MAKİNELERİ

- Yevmiye ve Defterikebiri aynı anda işler
- Mizan her an hazırdir
- Bilânço için gerekli emek ve zamanı asgariye indirir.
- Her türlü muhasebe işlerinizde sür'at emniyet ve tasarruf sağlar

SAĞLAM

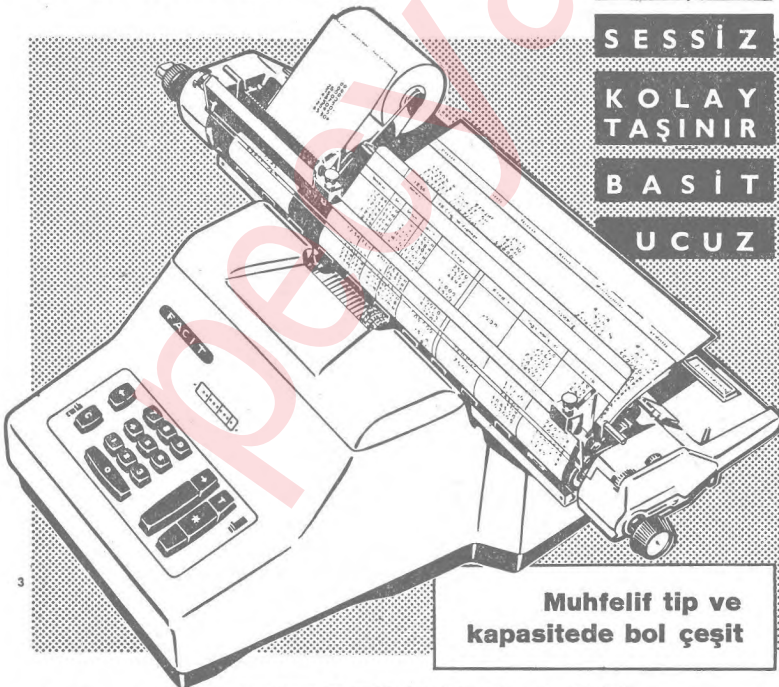
SÜR'ATLI

SESSİZ

KOLAY
TAŞINIR

BASİT

UCUZ

Muhfelif tip ve
kapasitede bol çeşit

TAFSİLÂT
İSTEYİNİZ

TEKNOSAN

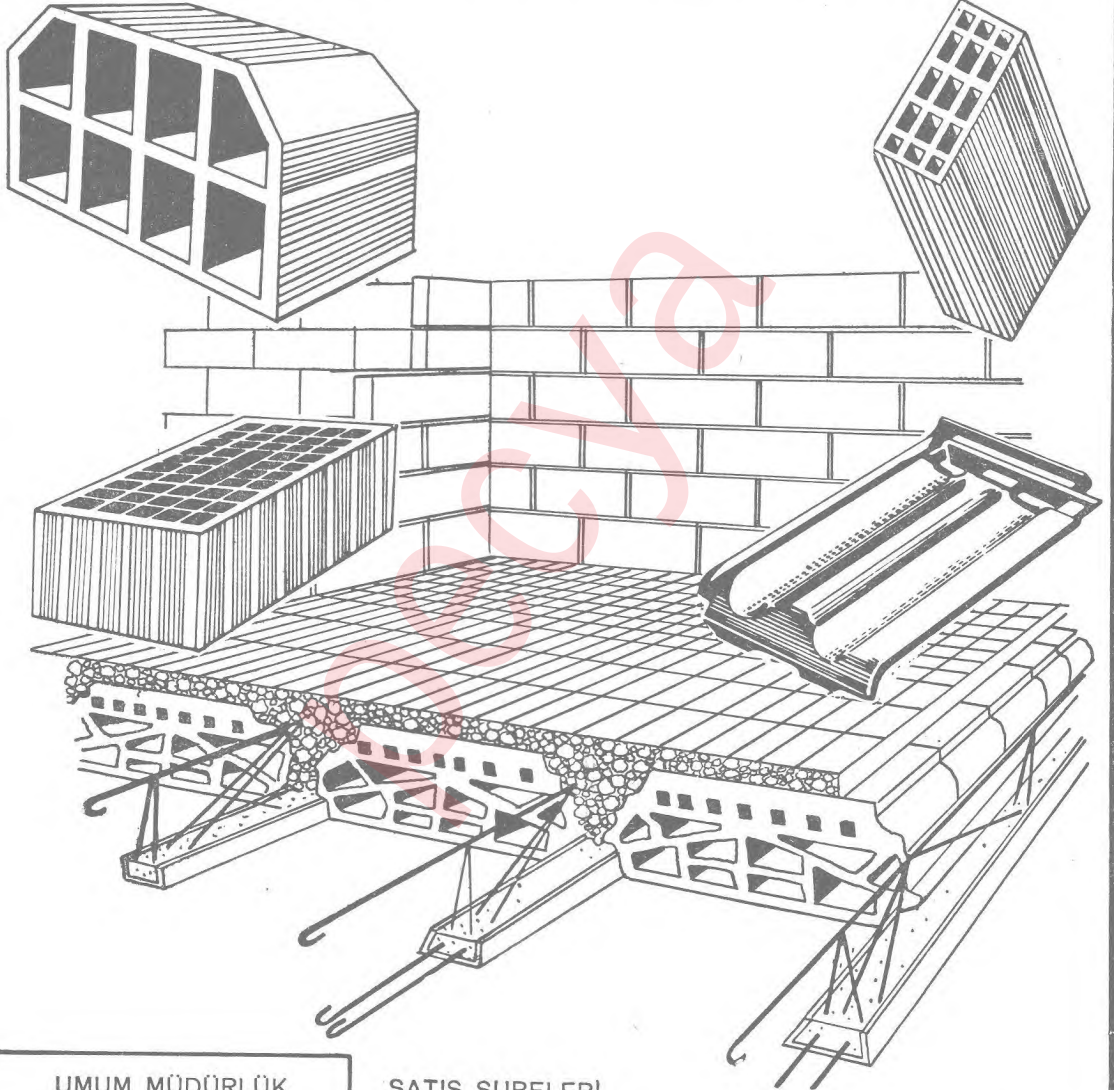
Büro Makine ve Levazımı Ticaret ve Sanayi A. Ş.
Karaköy, Voyvoda Cad. 52 İstanbul

4917 66

TUĞLA - KİREMİT ve ASMOLEN FABRİKALARI

UMUM MÜDÜRLÜK

Meclisi Mebusan Cad. Arhan
Salıpazarı - İstanbul

☎ 49 79 56

49 74 14

SAĞIŞ ŞUBELERİ

İSTANBUL Meclisi Mebusan Cad Arhan Salıpazarı - İstanbul

☎ 49 58 02 - 44 81 29

KADIKÖY Mühürdar Fuat Bey Sokak Talas İş Hanı kat 1

Kadıköy - İstanbul

☎ 36 13 42 - 36 48 98

BUGÜNÜN
KÜÇÜKLERİ
YARININ
BÜYÜKLERİDİR

ÇOCUKLARINIZI
TASARRUFA
ALİŞTİRİNİZ

T.C.ZİRAAT BANKASI

